



РЕСЕЙ ПРЕЗИДЕНТІ ВЛАДИМИР ПУТИН ҚАЗАҚСТАНҒА МЕМЛЕКЕТТІК САПАРМЕН КЕЛДІ



Қасым-Жомарт Тоқаев мәртебелі мейманды елорда әуежайында қарсы алды.

Еліміздің шекарасына енген сәттен Астана әуежайына қонғанға дейін Ресей Президентінің бортына Қазақстан Республикасы Әуе қорғанысы күштерінің ұшақтары қапталдаса ұшты.

Ұшақ трапының алдында Құрмет қарауылы ротасы сап түзеді.

Владимир Путин мен ресми делегация мүшелеріне екі елдің жалаушаларын ұстаған балалар, Махамбет Өтемісов атындағы Оқушылар сарайының барабаншылары қошемет көрсетті.

Одан кейін Қазақстан мен Ресей туларын желбіреткен тікұшақтар алаң үстімен ұшып өтті.

Әуежай терминалында әл-Фараби

атындағы Оқушылар сарайының домбырашылар ансамблі және сырнайшы, халықаралық конкурстардың лауреаты Радмир Хайбуллин Ресей мемлекеті басшысының құрметіне Құрманғазы күйлері мен орыс халық әуендерінен поурри орындады.

akorda.kz

«ТАЗА ҚАЗАҚСТАН»: ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДА «ҚОЙТАС» ЭКОПАРКІНІҢ ҚҰРЫЛЫСЫ ЖАЛҒАСУДА

Жетісу облысында «Қойтас» экопаркінің құрылысы жүріп жатыр. Бұл бірегей нысанды салу барысында табиғи ландшафты толық сақталып, аумағына ағаштар отырғызылды, «Жоңғар Алатауы» ұлттық табиғи паркі аумағындағы флора мен фаунаны бейнелейтін жануарлар мүсіндері орнатылды. Еске салсақ, Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында Талдықорған және Текелі қалаларында тағы екі экопарк салынууда, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

2022 жылы құрылған парктің аумағын 6 гектардан 15-20 гектарға дейін ұлғайту жоспарланып отыр. Қазіргі таңда жобалық-сметалық құжаттама дайындалуда. Экопарк салу жұмыстары 2027 жылы толық аяқталады деп жоспарланған.

Қазіргі таңда кезең-кезеңімен абаттандырылып жатқан жасыл аймақ аудан тұрғындарының сүйікті демалыс орындарының біріне айналды.

Парктің кіреберісінде «Денсаулық» жағалауы салынды. Өзен бойымен оң және сол бағытта жалпы ұзындығы шамамен бір шақырым болатын жаяу жүргіншілер жолы төселген. Сондай-ақ саябақ аумағы толық жарықтандырылған, келушілерге қолайлы болу үшін жаяу жүргінші жолы төселген, ал серуендеу аймағында орындықтар мен қоқысқа арналған урналар қойылды, бейнебақылау жүйесі орнатылған.

Экопарк аумағында отбасылық демалыс үшін қолайлы жағдай жасалған. Мұнда футбол алаңы, скейтборд алаңы, воркаут аймағы, шағын теннис корты, сол сияқты екі балалар ойын алаңы бар. Сондай-ақ ашық аспан астындағы кинотеатр, беседкалар мен субұрқақ орнатылған, оған қоса ұлттық аспаптар, жануарлар және ұлттық спорт түрлеріне байланысты түрлі 15 мүсін мен шағын сәулеттік нысандар қойылған.

Бұдан бөлек, саябақ пен Жоңғар Алатауы тауларының көрінісі ашылатын екі шолу алаңы жасалған, 400 орындық амфитеатр, серуендеу алаңы бар. Шолу алаңының біреуін таулар аясындағы фотоаймақ ретінде де қолдануға болады. Мәдени көпшілік шаралар өткізуге арналған ашық аспан астындағы сахна қойылған.

Сонымен қатар экопаркте қайық стансысы, тыныш демалу аймағы, өзен жағасындағы шахмат ойын алаңы, жалаңаяқ серуендеуге арналған соқап, өздігінен демалатын орын қарастырылған.

Көгалдандыруға көп көңіл бөлінеді. Паркте көгілдір шырша, қарағай, туя секілді әртүрлі 1600-ден астам ағаш пен бұта отырғызылған, тамшылатып суару жүйесі бар. Атап өтсек, саябақта «Жоңғар Алатауы» ұлттық табиғи паркі аумағында өсетін өсімдіктер отырғызу, сол жерде мекендейтін жануарлардың мүсіндерін орнату жұмыстары жалғасуда. Қазіргі таңда қар барысы мен арқардың мүсіндері қойылған. Сонымен қатар Сиверс алмасының көшеттерін отырғызу жоспарланып отыр.

Алдағы жоспарларда өзен жағалауы бойымен серуен аймағын салу, қайықпен серуендеуге мүмкіндік жасау, жаяу көзделген.

Сарқан қаласының тұрғыны Айзада Бекетқызы экопарктің туралы өз әсерімен бөлісті:

– Бала кезімізде осы үлкен ақ тастарды тамашалау үшін өзен жағасына серуендеуге келетінбіз. Ата-аналарымыз мұнда қонақтарды да ертіп келетін. Бұл тастарға қатысты көптеген аңыздар мен қызықты оқиғалар айтылатын. Олардың тарихы шамамен бір ғасырға жуық дейді. Қазір бұл жердің заман талабына сай абаттандырылып, сонымен қатар табиғи ерекшелігі мен ландшафтының сақталғаны қуантады. Осылайша ерекше, бірегей әрі әсем экопарк пайда болды. Бүгінде бұл – қаламыз тұрғындарының мақтанышына айналған орын, – деді ол.

Атап өтсек, «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында биыл Талдықорған және Текелі қалаларында тағы екі экопарк ашылады. Облыс орталығынан 3 шақырым жерде орналасқан, аумағы 38 гектарды құрайтын «Тасбақа» экопаркі қала тұрғындары мен қонақтарының бір күндік демалысына, сондай-ақ демалыс күндерін пайдалы өткізуге қолайлы орын болмақ. Ал аумағы 21 гектар болатын «Серкесай» экопаркі Текелі қаласының маңында орналасқан. Әсем табиғатымен танымал бұл орын белсенді және отбасылық демалысқа өте ыңғайлы.

Жетісу облысында жүзеге асырылып жатқан үш экопарк жобасы табиғи ландшафты сақтауға, жайлы орта қалыптастыруға, тұрғындар демалысының сапасын арттыруға бағытталған.

Фототілшілер: Жеңіс Ысқабай, Дмитрий Ерофеев, Олжас Құрмашев, Қанат Байдрақымов
Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі

ПРЕЗИДЕНТ ЖАРЛЫҒЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ АЯСЫНДА БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНЕ ЖИ ЕНГІЗУ: ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ ЖҮМЫСЫНА НАЗАР АУДАРДЫ



Премьер-министр Олжас Бектеновтің төрағалығымен өткен Үкімет отырысында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 12 мамыр күні қол қойылған Жарлығы шеңберінде орта білім беру жүйесіне жасанды интеллект енгізу мәселесі қаралды.

«Бұл – өте маңызды құжат. Президенттің барлық тапсырмасын уақтылы әрі сапалы орындау қажет», — деп атап өтті Олжас Бектенов.

Жұлдыз Сүлейменова Мемлекет басшысының білім беру процесіне жасанды интеллект технологияларын енгізу жөніндегі тапсырмасын орындау мақсатында Министрлік тиісті жұмыстар бастағанын баяндады.

Бірінші. 2026–2029 жылдарға арналған орта білім беру жүйесіне жасанды интеллект технологияларын енгізу жөніндегі кешенді жоспардың жобасы әзірленді. Құжат белгіленген тәртіппен Үкіметке енгізіледі.

Кешенді жоспарда мектептердің цифрлық және инфрақұрылымдық дайындығын дамыту; педагог кадрларды даярлау; білім беру процесінде AI-шешімдерді қолдану көзделген.

Жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп пилоттық жобаға қатысуға дайын 500 мектептің тізімі қалыптастырылды, оның ішінде 250 шағын жинақты мектеп; 150 жалпы білім беретін мектеп; 100 «Келешек мектептері».

Қазіргі таңда мектептердің цифрлық инфрақұрылымына, жоғары жылдамдықты интернет сапасына, компьютерлік техникамен қамтамасыз етілуіне, кадрлық әлеуетке және білім беру ұйымдарының AI-шешімдерді енгізуге дайындығына талдау жүргізілді.

Екінші. Педагогтерді даярлау. Бүгінде 350 мыңнан астам педагог оқу процесінде жасанды интеллектіні тиімді қолдану бойынша арнайы оқытудан өтті. Сонымен қатар OpenAI компаниясының GPT-edi платформасын пайдалану үшін 100 мың педагогқа лицензия берілді. Қазіргі таңда мұғалімдер жасанды интеллектіні оқу процесінде белсенді қолданып, оқу контентін бейімдеп тиімді пайдалануда.

Қосымша ретінде, жазғы кезеңде пилоттық мектептердің педагогтерін цифрлық педагогика, заманауи оқыту әдістемелері және білім беру процесінде AI-құралдарын практикалық тұрғыда қолдану бағыттары бойынша кезең-кезеңімен оқыту жоспарлануда. Бұл бастамалар педагогтердің цифрлық құзыреттерін арттыруға, оқыту сапасын жетілдіруге және білім беру жүйесіне инновациялық технологияларды тиімді енгізуге мүмкіндік береді.

Үшінші. Жасанды интеллектіні дамыту жөніндегі кеңес мүшесі Кай-Фуд Либди ұсынымдарын ескере отырып, білім беру процесінде AI-шешімдерді енгізу бойынша жеке жобаны іске асыру жоспарлануда.

I кезең (2026 жылғы 1 қыркүйек – 26 қазан):

– қазақ және орыс тілдерінде оқытатын 10 шағын жинақты пилоттық мектепте жобаны іске қосу;

– пилоттық өңірлер ретінде Қызылорда және Павлодар облыстары айқындалды;

– апробация 4-сыныптарда «Ана тілі», «Математика», «Цифрлық сауаттылық» және «Жасанды интеллект» пәндері бойынша жүргізіледі.

II кезең (2026 жылғы 3 қараша – 23 желтоқсан): пилотты 50 мектепке дейін кеңейту.

III кезең (2027 жылғы 8 қаңтар – 24 мамыр): қосымша тағы 300 мектепті қамту.

Төртінші. Сонымен бірге, дербестендірілген оқытуды, бейімделген тапсырмаларды әзірлеуді, білім нәтижелерін нақты уақыт режимінде талдауды және білім алушылардың оқу олқылықтарын уақтылы анықтауды қамтамасыз ететін ұлттық AI-білім беру платформасы енгізілетін болады.

Бесінші. Кешенді жоспардың жеке бөлімі цифрлық қауіпсіздік пен жасанды интеллекттің қауіпсіз қолдану мәселелеріне арналған.

Білім беруде жасанды интеллектті қолдану стандарттарын, академиялық адалдық тетіктерін, балалардың дербес деректерін қорғауды, сондай-ақ цифрлық білім беру контентіне міндетті сараптама жүргізу жүйесін енгізу көзделуде. Отырыс барысында балалардың цифрлық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселесіне ерекше назар аударылды. Премьер-министр Оқу-ағарту, Ішкі істер және Ақпарат министрліктері балаларды интернет-алаңдықтан, буллингтен, құқыққа қайшы контенттен және өзге де деструктивті әсерден қорғау бойынша профилактикалық жұмысты күшейтуі қажеттігін атап өтті. Сондай-ақ Олжас Бектенов жазғы маусымда жаңа Конституцияны және ЖИ негіздерін практикалық тұрғыда зерделеуге арналған оқу бағдарламаларын әзірлеу жұмыстарын аяқтауды тапсырды.

«Балалармен және жасөспірімдермен тәрбие жұмысының маңызына ерекше көңіл бөлу керек. Жаз маусымында жаңа Конституция мен жасанды интеллект негіздерін білім беру жүйесінде оқытуға арналған барлық оқу бағдарламалары мен әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу жұмыстарын аяқтау қажет», — деп атап өтті Премьер-министр.

Жалпы үйлестіру Премьер-министрдің орынбасары – мәдениет және ақпарат министрі Аида Балаеваға бекітілді.

primeminister.kz

ЖЕТИСУ ОБЛЫСЫНДА «BIKEN FEST» IV
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТЕАТР ФЕСТИВАЛІ БАСТАЛДЫ



Жетісу облысында «BIKEN FEST» IV Халықаралық театр фестивалі басталды. Фестивальға биыл Түркия, Грузия, Өзбекстан мемлекеттерінен және ел аймақтарынан 8 театр қатысып отыр, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Алдымен Талдықорғандағы Бикен Римова атындағы академиялық драма театры ғимаратының алдында фестивальға қатысушы театрлардың шеруі ұйымдастырылды. Мұнан соң театр ғимаратының залында фестиваль күнделігінен естелік бейнежазба көрсетілді. Салтанатты шараны құттықтау сөзімен ашқан облыс әкімінің орынбасары Диас Есдәулетов дәстүрлі театр мерекесінің Жетісу өңірінде осымен төртінші жыл қатарынан өткізіліп отырғанын айтты.

- Қадірлі қонақтар мен қатысушылар, Мұнан соң көрермендерге Д.Рақышев атындағы облыстық филармонияның Мұқан Төлебаев атындағы халық аспаптар оркестрінің концерті ұсынылды.

Театр фестивалі туралы қазылар алқасының төрағасы Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, Мұхтар Әуезов атындағы Қазақ ұлттық драма театрының директоры Еркін Жуасбек пікірін білдірді:

- Елімізде өтетін осындай оншақты театр фестивалі бар. Олардың бәрі де қазақ сахна өнерінің өсіп-жетілуіне септігіне тигізіп жатыр. Соның бірі үзілмей жыл сайын Жетісу жерінде өткізіліп отырғаны бізді қуантады. Бұл тек кәсіби сахнагерлерге ғана емес, көрермендер үшін де қызық шара деп ойлаймын. Себебі кез келген көрерменнің Түркияға, Грузияға барып, спектакль көріп қайтуға мүмкіндігі бола бермейді. Оған қоса ұлттық өнерді дамыту деген бір шеңберде қалу емес, ол мәдени алмасулар, рухани байланыстар арқылы толығы түседі, тәжірибе алмасу арқылы өсіп-жетіліп отырады, - деді ол.

Сол сияқты Грузияның Батуми қаласынан келген театр ұжымының өкілдері де ой қосты.

- Біз Қазақстанға тұңғыш рет келіп отырмыз. Ертең «Джазда тек қана қыздар» атты музыкалық қойлымын сахналаймыз. Жалпы театр ұжымынан 40-тан астам, соның ішінде 19 актер келдік. Бір атап өтерлігі, ертең 26 мамыр Грузияның тәуелсіздік күні мерекесі. Соған орай ертең жетісулық көрерменге өнер көрсетеміз, яғни ертең біз үшін мерекелік қуаныш еселене түседі, - деді И. Чавчавадзе атындағы Батуми мемлекеттік драма театрының актері Леван Тедорадзе.

Атап өтсек, «BIKEN FEST» IV Халықаралық театр фестивалі 29 мамырға дейін жалғасады. Бес күн бойы театр сахнасында Түркияның Painted bird театры, Өзбекстанның Қашқадария облыстық музыкалық драма театры, Грузияның И. Чавчавадзе атындағы Батуми мемлекеттік драма театры, Мемлекеттік академиялық қуыршақ театры, Жастар театры, Н. Жантөрин атындағы Маңғыстау облыстық музыкалық драма театры, Түркістан музыкалық драма театры, Шығыс Қазақстан облыстық драма және оперетта театры өнер көрсетеді.

Фототілші: Жұмабай Мұсабеков

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕР – ХАЛЫҚ ИГІЛІГІ ҮШІН

Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты мемлекеттік мекемесі тарапынан тұрғындарға мемлекеттік қызметтерді сапалы әрі уақытылы көрсету жұмыстары тұрақты түрде жүргізілуде. Бүгінде мемлекеттік қызметтердің басым бөлігі электрондық форматта, яғни «Электрондық үкімет» порталы арқылы ұсынылуда.

Атап айтқанда, ауыл тұрғындарына төмендегідей Еgov мемлекеттік қызметтері көрсетілді:

- мекенжай анықтамаларын алу;
- жылжымайтын мүліктің бар-жоғы туралы анықтама алу;
- жер учаскесіне қатысты мемлекеттік қызметтер;
- баланың тууын тіркеуге өтініш беру;
- балабақшаға кезекке қою;
- әлеуметтік төлемдер мен жәрдемақыларға өтініш беру;
- электрондық цифрлық қолтаңба (ЭЦҚ) алу және жаңарту;
- соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама алу;
- зейнетақы аударымдары туралы мәліметтер алу;
- жеке кәсіпкерлікті тіркеу қызметтері;
- тұрғын үй кезегіне тұру бойынша қызметтер.

Сонымен қатар, округ әкімдігі мамандары тұрғындарға eGov.kz порталы арқылы қызмет алу тәртібін түсіндіріп, цифрлық сауаттылықты арттыру бағытында кеңес беру жұмыстарын жүргізуде.

Халыққа қолайлы жағдай жасау, қызмет көрсету сапасын арттыру және мемлекеттік қызметтердің қолжетімділігін қамтамасыз ету – Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты мемлекеттік мекемесі қызметінің негізгі бағыттарының бірі болып қала береді.

М.Серік,

«Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ-нің жетекші маманы

ОБАНЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖОЛДАРЫ!

Оба (чума) — өте қауіпті ауру. Біз тұратын Оңтүстік өңірінің шөл дала аймақтары оба ауруы бойынша қолайсыз болып саналады.

Оба - ауруын кезге көрінбейтін микробтар қоздырады. Онымен тышқандардың барлық түрі, әсіресе, саршұнақтар, үлкен және кіші құмтышқандары мен түйе, киік, қоян, түлкі, мысық сияқты түз және үй жануарлары ауырады. Олар обаның микробын бойларында сақтап, ауру таратуға себепкер болады. Ауру бір тышқаннан екіншісіне үстеріндегі бүрге немесе кенелер арқылы жұғады, ауырған тышқанның қанын сорған кене мен бүрге кеселді адамға да жұқтыруы әбден мүмкін.

Оба кеселі мынадай жағдайларда жұғуы мүмкін:

- оба кеміргіштердің (суырлардың, сарышұнақтардың және т.б.) терілерін сыпырғанда;
- обамен ауырған аңдардың (қасқырдың, түлкінің, киіктің және т.б.) терілерін сыпырғанда және етін бөлшектегенде;
- оба жұқтырған бүргелер шаққанда;
- мал мен басқа үй жануарлары (ит, мысық) далада жүріп, ауру тарататын бүргелерді үйге алып келгенде;
- обамен ауырған жануарларды сойғанда және етін мүшелегенде, тағамға пайдаланғанда;
- обаның өкпен түрімен ауыратын адаммен қарым-қатынаста болғанда.

Обаның клиникалық көріністері: Обаның жасырын кезеңі 3 тәуліктен 6 тәулікке дейін созылады. Ауру басталғанда дене қызуы 39-40 градусқа, тіпті одан да жоғары көтеріледі. Көп ұзамай науқастың басы қатты ауырады, айналады, адам қатты әлсірейді, тамыры жиі соғады, жүрегі тоқтап қалып, соға бастайды. Денеге бөртпелер шығады. Обаның бубонды түрінде адамның шатындағы, қолтығындағы лимфа түйіндері жедел қабынып, қатты ауырады. Обаның септикалық түрі аяқ астынан басталады: дене қызуы 39-40 градусқа дейін көтеріледі, бас қатты ауырып, геморрагиялық теңбілдер болуы мүмкін. Өкпе кеселге шалдыққанда ауру адам жөтеліп, қанды қақырық түкіріуі мүмкін. Ондай жағдайларда өз бетімен ем қолданбай, тез арада дәрігерге хабар беру керек.

Е.Сейсембинов,

Ескелді аудандық СЗББ басшысы

М.Мукашев,

жетекші маман.

ТАУ ТУРИЗМІН ДАМУ: ЖЕТИСУДА
«SHAGAN FEST 2026» АУҚЫМДЫ
СПОРТТЫҚ-ЭКОЛОГИЯЛЫҚ
ФЕСТИВАЛІ ӨТТІ



Жетісу облысында Шаған тауының етегінде таулы туризмді дамытуға бағытталған «Shagan Fest 2026» ірі спорттық-экологиялық фестивалі ұйымдастырылды. Фестиваль аясында белсенді демалысты ұнататын қауым мен спортшылар 2551 метр биіктікке жаппай көтерілді. Іс-шараны облыстық туризм басқармасы мен «Visit Zhetysu» туристік-ақпараттық орталығы ұйымдастырды, – деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Шыңға көтерілу басталар алдында қатысушыларды Жетісу облысы әкімінің орынбасары Марлен Көлбаев құттықтады:

– Облыс әкімінің атынан «Shagan Fest» фестивалінің барлық қатысушыларына қос келдіңіздер деймін! Жетісу өңірінде үшінші жыл қатарынан өткізіліп отырған бұл фестиваль тау және экологиялық туризм мәдениетін дамытуға, адамның табиғатпен байланысын нығайтуға әрі салауатты өмір салтын насихаттауға бағытталған. Бағыт ұзақ болғанымен, маршрут тәжірибелі спортшыларға да, балалы отбасыларға да қолайлы. Осындай шараларға бірге қатысу ұрпақтар арасындағы байланысты нығайтады. Сондықтан бұл – жай ғана табиғат аясындағы белсенді демалыс емес, бірлік пен достықтың символы. Баршаңызға жаңа белестерді бағындыруда сәттілік тілеймін! Туған жеріміздің әсем табиғатын тамашалап, оны аялай білейік және еліміздің нағыз патриоттары болайық! – деді ол.

Фестиваль қатысушылары Көксу ауданының Ақтекше ауылы маңындағы теңіз деңгейінен 2551 метр биіктікте орналасқан Шаған шыңына жол тартты. Шыңға апаратын бағыт өңірдегі ең көркем треккинг маршруттарының бірі саналады. Жалпы ұзындығы шамамен 13 шақырым. Қашықтығына қарамастан, бұл бағыт салыстырмалы түрде жеңіл, сондықтан оны тек тәжірибелі туристер ғана емес, белсенді демалысты ұнататын балалар мен аға буын өкілдері де бағындыра алады.

Таудың таңғы таза ауасы, көкжиекке созылған жоталар мен биіктеген сайын ашылатын панорамалық әсем көріністер қатысушыларға ерекше еркіндік пен рухани серпіліс берді. Ал мәреге жетіп, шың басына көтерілген барлық қатысушыларға арнайы медаль табысталды. Сонымен қатар ашық аспан астында караоке алаңы мен арнайы фотозоналар жұмыс істеді.

Фестивальге қатысушылар өз әсерлерін жеткізді. Солардың бірі – Ескелді ауданынан келген спорт ардагері, «Temiradam» атағының бес дүркін иегері Бақытжан Бектенов:

– Бұл – нағыз тау туризмінің мерекесі әрі салауатты өмір салтын насихаттаудың жарқын үлгісі. Белсенді болыңыздар, тауға шығып, денсаулықтарыңызды нығайтыңыздар, қасиетті Жетісу жерінің табиғатын аялаңыздар. Кез келген шыңды бағындырудың өзіндік мәні бар: бүгінгі көтерілу әр адамды жаңа өмірлік белестеріне бастайды, – деді Бақытжан Байтаұлы.

Шаған шыңына алғаш рет көтерілген талдықорғандық Ирина Аксенова фестивальге қатысу өзі үшін үлкен жаңалық болғанын айтты.

– Біз құрбыларымызбен бірге фитнес-студияда жаттығамыз. Сол жерде бізге осы тауға көтерілуге қатысу туралы ұсыныс айтылды. Әрине, бірден келістік – бұл біз үшін өте қызықты әрі ерекше тәжірибе. Ұйымдастырушылар қатысушыларға қауіпсіздік шаралары мен таулы аймақта өзін ұстау ережелерін түсіндіріп, арнайы нұсқаулық өткізді. Фестивальге қатысып, шыңды бағындырғаннан алған әсеріміз ерекше, – деді ол.

Оның пікірін Талдықорған жоғары политехникалық колледжінің оқытушысы Андрей Герман да қолдайды:

– Бұл жерге екінші рет көтеріліп отырмын. Алғаш рет мұнда 10 жыл бұрын келгенмін. Бұған дейін Алматы марафонына қатысып, 10 шақырым жүгіріп өттім. Мұның бәрі денсаулық пен жақсы көңіл-күйге пайдалы. Фестивальдегі атмосфера да ерекше. Бүгін бұл шараға бауырым, әпкем, достарым бәріміз бірге қатыстық. Өзімнің таныс адамдарды кездестіргеніме өте қуаныштымын, – деді ол.

Сонымен қатар фестивальге туристік ұйымдар мен клубтардың өкілдері де белсенді қатысты. Атап айтқанда, «Истоки» туристік клубы мен «Жоңғария» туристер клубының 50-ден астам тәрбиеленушісі шараға атсалысты.

Фестивальдің соңында «Жетісу жастары» КММ директорының міндетін атқарушы Арнай Байжұрынов бастаған волонтерлер мен эко-белсенділер кездесуі өтті.

– Бүгін біз ерекше миссия атқарып, фестиваль аяқталғаннан соң волонтерлермен бірге экологиялық акция өткізіп, аумақтағы қоқысты жинап, сыртқа шығарамыз. Осындай іс-шаралардан кейін табиғаттың таза күйінде сақталуы өте маңызды. Біз таза экологияны қолдаймыз! – деді Арнай Рақымберліұлы.

Ұйымдастырушылардың айтуынша, «Shagan Fest 2026» фестивалі Жетісудың табиғи мұрасын насихаттап, ішкі туризмді дамытуға бағытталған маңызды жоба ретіндегі мәртебесін тағы бір мәрте дәлелдеді. Сонымен қатар фестиваль белсенді демалыс әуесқойларын біріктіріп қана қоймай, табиғатқа жанашырлықпен қарау мәдениетін қалыптастырып, салауатты өмір салтын дәріптеуге де үлес қосты.

Фотографытар: Карина Закриева, Қанат Өмірәлинов, Абай Сұрақбаев

Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

ЖЕКЕ ЖӘНЕ ЗАҢДЫ ТҮЛҒАЛАРДЫҢ ӨТІНІШТЕРІ БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ СТАТИСТИКАНЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА БАЙЛАНЫСТЫ МАТЕРИАЛДАРДЫ ЖАРИЯЛАУ

Жеке және заңды тұлғалардың өтініштері бойынша мемлекеттік құқықтық статистиканы қалыптастыру және осы материалдарды жариялау Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде маңызды рөл атқарады. Департаменттің міндеттерінің бірі жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қабылдау процесін құқықтық нормаларға сай бақылау, оларды тіркеу, талдау және статистикалық деректер ретінде қалыптастыру болып табылады.

Бұл қызмет Қазақстан Республикасының Конституциясына, «Мемлекеттік құқықтық статистика және арнайы есепке алу туралы» Заңға, сондай-ақ Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекске негізделеді. Қазақстан Республикасы Конституциясының 13-бабы әрбір азаматқа өз құқықтары мен бостандықтарын қорғау үшін мемлекеттік органдарға жүгіну құқығын береді. Бұл норма өтініштердің заңды мәртебесін бекітіп, оларды мемлекеттік құқықтық статистикаға енгізудің конституциялық негізін құрайды. Өтініш — жай ақпарат алмасу емес, мемлекеттік органдардың қызмет сапасын көрсететін құқықтық дерек көзі. Өтініштерді қабылдау, тіркеу және қарау тәртібі қазіргі уақытта Әкімшілік рәсімдік-процессуалдық Кодекспен реттеледі.

Кодекс өтінішті әкімшілік рәсім ретінде қарастырады және мемлекеттік органның өтінішті міндетті түрде тіркеуі тиіс екенін белгілейді. Өтініш заң талаптарына сәйкес берілген жағдайда қабылдаудан бас тартуға жол берілмейді. Қарау мерзімі стандартты жағдайда он бес жұмыс күнін құрайды, ал мән-жайларды қосымша тексеру қажет болғанда екі айға дейін ұзартылуы мүмкін. Әкімшілік шешім түсінікті, нәтижелген және жазбаша түрде беріледі. Өтініш беруші мемлекеттік органның әрекетіне немесе әрекетсіздігіне шағымдану құқығына ие, бұл өз кезегінде өтініш материалдарының құқықтық салмағын арттырады. «Мемлекеттік құқықтық статистика және арнайы есепке алу туралы» ҚР Заңы құқықтық статистиканы қалыптастырудың құқықтық базасын айқындайды.

Заң деректердің дұрыстығын, толықтығын және объективтілігін қамтамасыз етуді талап етеді. Мемлекеттік органдар өз қызметіне қатысты ақпаратты толық көлемде ұсынуға міндетті. Комитеттің құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі құрылымдары осы мәліметтерді жинақтап, өңдеп, тексеріп, талдамалық жұмысын атқарады. Құқықтық статистика тек есеп құралы емес, қоғамдық сенім мен мемлекеттік басқарудың тиімділігін көрсететін индикатор болып табылады. Прокуратураға жүктелген қадағалау функциясы бұл үдерістің ажырамас бөлігі. Қазақстан Республикасы Конституциясының 83-бабы мен «Прокуратура туралы» Заң прокуратураға заңдылықтың сақталуын жоғары қадағалау құзыретін береді.

Прокуратура мемлекеттік органдардың өтініштерді қарау тәртібін сақтауын тексереді, заң бұзушылықтарды анықтайды және прокурорлық ықпал ету шараларын қолданады. Бұл материалдар құқықтық статистиканың сапасына тікелей әсер етеді, себебі олар нақты құқық бұзушылық фактілерін көрсетеді және жүйелі проблемаларды айқындайды. Бас Прокуратураның құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі Комитеті азамат пен мемлекет арасындағы кері байланысты қамтамасыз ететін маңызды құрал болып қала береді. Азаматтық өтініштерді тіркеу және талдау мемлекеттік органдар жұмысының кемшіліктерін анықтауға, құқық бұзушылықтардың алдын алуға және құқықтық реформалар үшін нақты негіз қалыптастыруға мүмкіндік береді.

С. БАЙТАСОВ

Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының
Құқықтық статистика және арнайы есепке алу комитетінің Жетісу облысы бойынша департаментінің өтініштерді талдау және бақылау бөлімінің прокуроры.

2026 ЖЫЛДЫҢ БАСЫНАН БЕРІ ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ ҚОРЫНА МЕДИЦИНАЛЫҚ ҰЙЫМДАРҒА ҚАТЫСТЫ 136 ШАҒЫМ ТҮСТІ

Қор филиалының мәліметінше, қызмет көрсету «осында және қазір» қағидаты бойынша ұйымдастырылған — ұзақ күтусіз әрі артық бюрократиясыз.

Егер пациентте дәрігерге жазылу, қызмет көрсету сапасы, медициналық көмектен бас тарту мәселелері бойынша сұрақтар туындаса немесе емдеу бойынша түсіндіру қажет болса, мамандар жағдайды жоғары тұрған органдардың қарауына жеткізбей-ақ, мәселені тікелей медициналық ұйым деңгейінде реттеуге көмектеседі.

Сонымен қатар, өтініштердің жартысынан көбі — 100 шағым — кейіннен өтініш иелерінің өздері тарап-арынан кері қайтарылған. Көп жағдайда мәселелер медициналық ұйымдардың Пациенттерді қолдау қызметі деңгейінде немесе медицина қызметкерлерінің қосымша түсіндіру жұмыстарынан кейін шешімін тапқан.

Пациенттер көбіне неге шағымданады?

Жыл сайын Жетісу облысы бойынша Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының филиалына ТМҚКК және МӘМС аясында көмек көрсететін медициналық ұйымдарға қатысты өтініштер мен шағымдар түседі.

Өтініштердің басым бөлігі алғашқы медициналық-санитарлық көмек көрсететін ұйымдарға қатысты. Шағымдардың негізгі себептері:

-45 өтініш медициналық қызметтердің сапасыз көрсетілуіне байланысты;

-42 өтініш медициналық көмек көрсетуден бас тартуға қатысты;

-16 жағдайда ТМҚКК және МӘМС аясында дәрі-дәрмекпен уақтылы қамтамасыз етпеу мәселесі көтерілген;

-33 өтініш медицина қызметкерлерінің әрекеттері немесе әрекетсіздігіне қатысты.

Қайда жүгінуге болады?

Әрбір емханада жұмыс істейтін Пациенттерді қолдау қызметіне (бұдан әрі — ПҚҚ) жүгінуге болады.

Тұрғындар өтініштер мен шағымдарды келесі арналар арқылы жолдай алады:

-msqory.kz сайты;

-Qoldau 24/7 мобильді қосымшасы.

Сондай-ақ медициналық көмек алу мәселелері бойынша кеңесті:

-1414 байланыс орталығы арқылы;

-Жетісу облысы бойынша Қор филиалының 8 (7282) 50-90-08, 55-90-06, 55-90-13 нөмірлері арқылы алуға болады.

Қор өкілдерінің мәліметінше, цифрлық сервистер арқылы түскен өтініштер бес жұмыс күні ішінде қаралады. Өтініш иелеріне SMS немесе электрондық пошта арқылы кері байланыс беріледі.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры»
КЕАҚ Жетісу облысы бойынша филиалы

СЫНИ ОЙЛАУ – ЭКСТРЕМИЗМГЕ ҚАРСЫ ИММУНИТЕТ

Қазіргі заманда ақпарат ағымы өте жылдам. Әлеуметтік желілер, интернет платформалар, түрлі сайттар мен мессенджерлер арқылы адам күн сайын сансыз ақпарат алады. Осындай жағдайда дұрыс пен бұрысты ажырату қиындай түседі. Әсіресе жастар үшін бұл өте маңызды мәселе. Себебі ақпараттың ішінде пайдалы біліммен қатар, адастырушы, радикалды немесе экстремистік мазмұндағы материалдар да кездесуі мүмкін. Осындай қауіптердің алдын алуда ең тиімді құралдардың бірі – сыни ойлау.

Экстремизм және оның қоғамға әсері Экстремизм – қоғамда қалыптасқан заңдар мен нормаларға қарсы келетін, радикалды көзқарастарды насихаттай-

тын құбылыс. Ол көбінесе адамдардың санасын шатастырып, оларды қате шешімдер қабылдауға итермелейді. Экстремистік идеялар қоғамдағы тұрақтылыққа, бейбітшілікке және қауіпсіздікке үлкен қауіп төндіреді.

Экстремизмнің таралуына көбіне ақпараттық сауатсыздық, әлеуметтік қысым, дұрыс бағыт-бағдардың болмауы әсер етеді. Кей адамдар интернеттегі кез келген ақпаратқа сеніп, оның шынайылығын тексермей қабылдайды. Ал бұл – өте қауіпті құбылыс.

Сыни ойлау деген не? Сыни ойлау – ақпаратты жай ғана қабылдау емес, оны талдау, салыстыру, дәлелін тексеру және логикалық қорытынды жасау қабілеті. Бұл – адамның кез келген ақпаратқа

күмәнмен қарап, оның шынайылығын анықтай білу дағдысы.

Сыни ойлайтын адам: -ақпараттың қайдан келгенін тексереді,

-оның мақсатын түсінуге тырысады, -әртүрлі дереккөздерді салыстырады,

-эмоцияға берілмей, логикаға сүйенеді.

Мұндай қабілет адамды жалған ақпараттан, манипуляциядан және радикалды идеялардан қорғайды.

Сыни ойлау мен экстремизмнің байланысы

Экстремистік идеологиялар көбінесе адамдардың эмоциясына әсер ету арқылы таралады. Олар қорқыныш, ашу немесе әділетсіздік сезімін пайдаланып, адамдарды өз идеяларына

СОҢҒЫ ҚОҢЫРАУ – ҚИМАС СӘТ, ҮЛКЕН ӨМІРГЕ БАСТАР АҚ ЖОЛ

Мектеп – әр адамның өміріндегі ең қымбат, ең ыстық естеліктерге толы алтын уя. Сол алтын уямен қоштасатын ең әсерлі сәттердің бірі – соңғы қоңырау күні. Бұл күн – балалық шақпен қоштасып, үлкен өмірге қадам басар маңызды белес. Әрбір түлектің жүрегінде бұл күн ерекше сезімдермен есте қалады: қуаныш пен мұң, үміт пен сағыныш қатар өріледі.

Соңғы қоңыраудың мәні мен маңызы

Соңғы қоңырау – жай ғана мектептегі оқу жылының аяқталуы емес. Ол – он бір жыл бойы білім алған, тәрбие көрген, өмірлік бағыт қалыптастырған кезеңнің қорытындысы. Бұл күн әрбір оқушы үшін үлкен өмірге жол ашатын символ іспетті.

Қоңырау үні естілген сәтте мектеп ауласын ерекше бір толқыны кернейді. Бірі күлімдеп қуанса, бірі көз жасын тыя алмайды. Өйткені бұл сәтте әр түлек өзінің балалық шағымен қоштасады. Кеше ғана мектеп талбалдырығын алғаш атпаған бала бүгін үлкен өмірге қадам басқалы тұр.

Соңғы қоңырау – өткенге көз жүгіртіп, болашаққа үмітпен қараудың сәті. Осы бір сәтте оқушы өз өмір жолындағы алғашқы ұстазын, алғашқы достарын, алғашқы жетістіктері мен қателіктерін еске алады. Бұл естеліктер оның жүрегінде мәңгі сақталады.

Мектеп – өмір мектебі

Мектеп тек білім беретін орын ғана емес, ол – адамды тұлға ретінде қалыптастыратын үлкен тәрбие ордасы. Он бір жыл ішінде оқушы тек математика, физика немесе әдебиет сияқты пәндерді ғана емес, өмір суруді, жауапкершілікті, достықты, еңбекті үйренеді.

Ұстаз – осы жолда бағыт беруші шамшырақ. Ол әрбір оқушының бойындағы қабілетті ашуға тырысады, дұрыс жол көрсетеді, өмірлік құндылықтарды үйретеді. Сондықтан соңғы қоңырау күні ұстаз бен шәкірт арасындағы ерекше байланыс айқын сезіледі.

Көптеген түлектер үшін ұстаздың жылы сөзі, берген батасы – өмір бойы ұмытылмайтын рухани күш. Ұстаз еңбегі – болашақ ұрпақтың жарқын өмірінің негізі.

Қоштасу сәтіндегі сезімдер

Соңғы қоңырау күні әр түлектің жүрегінде сан алуан сезім қатар жүреді. Бір жағынан – қуаныш, себебі алда жаңа мүмкіндіктер, жаңа арман, жаңа өмір күтіп тұр. Екінші жағынан – қимастық, себебі мектеппен, сыныптастармен, ұстаздармен қоштасу оңай емес.

Көптеген оқушылар үшін мектеп – екінші үй. Сол үйдегі әр бұрыш, әр парта, әр сынып естелікке толы. Бірге оқыған достармен өткен қызықты күндер, күлкі мен қуанышқа толы үзілістер, жарыстар мен олимпиадалар – бәрі жүректе сақталады.

Соңғы қоңырау кезінде айтылған әндер, өлеңдер, құттықтаулар бұл сезімдерді одан әрі күшейтеді. Кейбір түлектер болашаққа сеніммен қараса, кейбірі өткен күндерді қимай көз жасын тыя алмай жатады.

Үлкен өмірге алғашқы қадам

Соңғы қоңыраудан кейін түлектерді маңызды сынақтар күтіп тұрады. Алда – емтхандар, ҰБТ, жоғары оқу орнына түсу сияқты жауапты кезеңдер бар. Бұл – олардың болашақ өмірін айқындайтын шешуші сәттер.

Үлкен өмір оңай емес. Ол – еңбек пен табандылықты, білім мен ізденісті талап етеді. Мектепте алған білім – осы жолдағы ең басты қару. Сондықтан әрбір түлек өз болашағына жауапкершілікпен қарап, алға қойған мақсаттарына жетуге ұмтылуы тиіс.

Осы кезеңде ата-ана мен ұстаздың қолдауы ерекше маңызды. Олардың ақ тілегі мен сенімі түлекке күш береді. «Жақсы адам болып қалыптас» деген тілек – әр баланың өмірлік бағытына айналады.

Соңғы қоңыраудың символдық мәні

Соңғы қоңырау – тек бір мектептің дәстүрі емес, ол – өмірлік маңызы бар символ. Ол балалық пен жастықтың арасындағы көпір іспетті. Бұл қоңырау әр адамға «енді сен өз жолыңды таңда» дегендей әсер қалдырады.

Бұл күн – жаңа бастамалардың күні. Біреулер дәрігер болуды армандайды, біреулер инженер, мұғалім немесе өнер адамы болуға талпынады. Әр түлектің жүрегінде өз арманы бар, ал соңғы қоңырау сол армандарға жол ашады.

Қорытындылай келе, соңғы қоңырау – әр түлек үшін ерекше, қимас әрі есте қаларлық сәт. Бұл күн балалық шақпен қоштасып, үлкен өмірге қадам басатын маңызды кезеңнің бастауы.

Мектеп қабырғасында алған білім мен тәрбие – болашақтың берік іргетасы. Ұстаздардың еңбегі, ата-ананың қолдауы және достармен өткен қызықты сәттер – бәрі өмір бойы ұмытылмайды.

Соңғы қоңырау үнімен бірге бір дәуір аяқталып, жаңа өмір басталады. Бұл – тек қоштасу емес, бұл – үлкен арманға бастар ақ жол.

тартуға тырысады. Егер адам сыни ойлау қабілетіне ие болмаса, ол мұндай әсерге тез берілуі мүмкін.

Ал сыни ойлау – осы жерде “ақпараттық сүзгі” қызметін атқарады.

Ол адамға:

-күменді ақпаратты бірден қабылдамауға,

-радикалды пікірлерді терең талдауға,

-ал ақпараттың салдарын түсінуге көмектеседі.

Осылайша сыни ойлау экстремизмге қарсы маңызды “иммунитет” болып табылады.

Білім мен ақпараттық сауаттылықтың рөлі

Экстремизмнің алдын алуда тек сыни ойлау ғана емес, ақпараттық сауаттылық та маңызды. Ақпараттық сауатты адам интернетті дұрыс пайдалана алады, сенімді дереккөздерді ажыратады және жалған ақпараттың белгілерін таниды.

Мектеп пен отбасы бұл жерде үлкен рөл атқарады. Мектеп оқушыларды тек біліммен ғана емес, ойлау мәдениетімен де тәрбиелеуі тиіс. Ал ата-ана баланың интернеттегі әрекеттеріне бейжай қарамай, дұрыс бағыт беруі қажет.

Эмоция мен логиканың тепе-теңдігі Экстремистік идеялар көбінесе адамның эмоциясына әсер етеді. Сондықтан сыни ойлау тек логикаға сүйеніп қана қоймай, эмоцияны да бақылауда ұстауға үйретеді. Эмоция-

мен қабылданған шешім көбінесе қате болуы мүмкін.

Сыни ойлайтын адам:

-асығыс шешім қабылдамайды,

-әр жағдайды жан-жақты қарастырады,

-өз пікірін дәлелмен негіздейді.

Бұл қасиеттер адамды түрлі манипуляциялардан қорғайды.

Жастар және қауіпсіздік

Жастар – қоғамның ең белсенді әрі осал тобы. Олар жаңа ақпаратты тез қабылдайды, бірақ оны әрдайым сараптай бермейді. Сондықтан жастарды сыни ойлауға үйрету – қоғам қауіпсіздігінің негізгі шарттарының бірі.

Егер жас адам сыни ойлай білсе, ол: -радикалды топтардың ықпалына түспейді,

-жалған ақпаратқа сенбейді,

-өз болашағын дұрыс бағытта құра алады.

Қорытындылай келе, сыни ойлау – тек оқу немесе білім алу құралы ғана емес, ол – қазіргі қоғамдағы ең маңызды қорғаныс механизмі. Ол адамды жалған ақпараттан, манипуляциядан және экстремистік идеялардан қорғайтын сенімді “иммунитет” қызметін атқарады.

Сыни ойлау қалыптасқан қоғам – қауіпсіз, тұрақты және дамыған қоғам. Сондықтан әр адам өз бойында бұл қабілетті дамытуы қажет. Ақпаратты тек қабылдау емес, оны ой елегінен өткізу – бүгінгі заманның басты талабы.

“J-LEAGUE” ЖОБАСЫНЫҢ ФИНАЛДЫҚ КЕЗЕҢ



2026 жылдың 23 мамыр күні Ескелді ауданына қарасты Қарабұлақ ауылында жасөспірімдер арасында бұқаралық спортты дамытуға бағытталған ауқымды “J-LEAGUE” жобасының финалдық кезең ойындары ұйымдастырылды. Аталған жоба аясында ұлдар арасында футболдан “Былғары доп”, қыздар арасында волейболдан “Шұбар доп” және баскетболдан “Алтын доп” жарыстары өткізілді. Жарыстарға ауданның әр ауылдық округтерінен келген командалар қатысып, өзара бақ сынасты.

Жобаның негізгі мақсаты – жастар арасында салауатты өмір салтын қалыптастыру, бұқаралық спортты дамыту және жас спортшылардың шеберлігін арттыру. Финалдық кезеңде командалар жоғары дайындық деңгейін көрсетіп, жанкүйерлерге тартысты әрі қызықты ойын сыйлады.

Жарыс қорытындысы бойынша жеңімпаз және жүлдегер командалар арнайы дипломдармен, медальдармен және кубоктармен марапатталды. Сонымен қатар, үздік ойын көрсеткен қатысушылар арнайы номинациялар бойынша

марапаттарға ие болды.

Финалдық кезеңде үздік атанған командалар алдағы облыстық кезеңге жолдама алып, аудан намысын қорғайтын болады.

“J-LEAGUE” жобасы жасөспірімдердің спортқа деген қызығушылығын арттырып, олардың бос уақытын тиімді ұйымдастыруға үлкен мүмкіндік беретін маңызды бастама ретінде жалғасуда.

Г.ОМАРОВА,
іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-сі Ескелді аудандық филиалының басшысы

ТАЗА ҚАЛА, ТАЗА АУЫЛ – ӨРКЕНИЕТ БЕЛГІСІ

Табиғат – адамзаттың өмір сүру ортасы, тіршіліктің қайнар көзі. Адам табиғатпен етене байланыста өмір сүреді. Сондықтан қоршаған ортаның тазалығы мен экологиялық тепе-теңдігін сақтау – әрбір азаматтың басты міндеттерінің бірі. Қазақ халқы ежелден табиғатты ерекше қадірлеп, туған жердің қасиетін жоғары бағалаған. «Жер – ырыстың кіндігі», «Судың да сұрауы бар» деген дана сөздер халқымыздың табиғатқа деген жанашыр көзқарасын білдіреді.

Қазіргі таңда әлем бойынша экологиялық мәселелер күн тәртібіндегі ең маңызды проблемалардың біріне айналды. Ауаның ластануы, орман алқаптарының азаюы, су тапшылығы, тұрмыстық қалдықтардың көбеюі – адамзат алдында тұрған үлкен қауіп. Қазақстан да бұл мәселеден тыс қалған жоқ. Сондықтан елімізде қоршаған ортаны қорғауға бағытталған көптеген бағдарламалар мен жобалар жүзеге асырылуда.

Таза Қазақстан – бұл тек көше тазалығы ғана емес. Бұл – экологиялық мәдениет, туған жерге деген сүйіспеншілік, табиғатты аялау және болашақ ұрпақ алдындағы жауапкершілік. Біз табиғатты қорғау арқылы келешек ұрпаққа таза ауа, мөлдір су, жасыл орман мен көркем табиғатты аманаттаймыз.

Табиғат – адамзаттың ортақ байлығы

Адам баласы табиғатсыз өмір сүре алмайды. Таза ауа мен таза су – денсаулықтың кепілі. Табиғат адамға азық-түлік, киім, энергия, құрылыс материалдарын береді. Сондықтан қоршаған ортаны қорғау – бүкіл адамзаттың ортақ міндеті.

Қазақстан табиғи байлыққа өте бай мемлекеттердің бірі. Ұлан-ғайыр даламыз, биік тауларымыз, көлдеріміз бен ормандарымыз еліміздің баға жетпес қазынасы болып табылады. Алайда соңғы жылдары экологиялық мәселелердің ушығуы табиғатқа үлкен қауіп төндіруде.

Өнеркәсіп орындарының көбеюі, көлік санының артуы, қоқыстың шамадан тыс жиналуы қоршаған ортаға кері әсерін тигізуде. Кейбір аймақтарда ауаның ластану деңгейі жоғарылаған.

Өзен-көлдердің тартылуы, орман-тоғайлардың азаюы да табиғаттың тепе-теңдігін бұзуда.

Табиғатты қорғау – тек эколог мамандардың немесе мемлекеттік мекемелердің ғана емес, әр адамның азаматтық борышы. Әрбір адам өз әрекетіне жауапкершілікпен қарап, табиғатты қорғауға үлес қосуы керек.

Экологиялық мәдениет – өркениетті қоғамның белгісі

Экологиялық мәдениет – адамның қоршаған ортаға деген жауапкершілігі мен қамқорлығы. Қоғамның мәдени деңгейі көбінесе оның табиғатқа деген қарым-қатынасымен өлшенеді.

Кей адамдар қоқысты кез келген жерге тастап, табиғатқа зиян келтіріп жатады. Мұндай әрекеттер экологиялық мәдениеттің төмендігін көрсетеді. Ал табиғатты қорғауға атсалысу, сенбіліктерге қатысу, ағаш отырғызу – жоғары мәдениеттің белгісі.

Балаларды кішкентайынан тазалыққа, табиғатты сүюге тәрбиелеу өте маңызды. Мектептерде экологиялық тәрбие жұмыстары жиі жүргізілуі тиіс. Оқушыларға табиғатты қорғаудың маңызы түсіндіріліп, қоршаған ортаға жанашырлық сезімі қалыптастырылуы қажет.

Қазіргі таңда көптеген жастар экологиялық акцияларға белсенді қатысып жүр. Олар ағаш отырғызу, өзен-көлдерді тазарту, қоқысты сұрыптау сияқты шараларға атсалысып келеді. Бұл – болашаққа деген жауапкершіліктің айқын көрінісі.

Елімізде соңғы жылдары экология мәселесіне ерекше көңіл бөлінуде. «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында көптеген игі шаралар жүзеге асырылып келеді. Бағдарламаның басты мақсаты – қоршаған ортаның тазалығын сақтау, халықтың экологиялық мәдениетін қалыптастыру және табиғатты қорғау жұмыстарын күшейту.

Республиканың барлық өңірлерінде сенбіліктер ұйымдастырылып, көшелер мен саябақтар тазартылуда. Ағаш отырғызу акциялары өткізіліп, жасыл аймақтар көбейіп келеді. Сонымен қатар халық арасында қоқысты сұрыптау мәдениеті де біртіндеп дамып келеді.

Бұл бастамалардың қоғам үшін маңызы зор. Себебі таза орта – адамның денсаулығы мен өмір сапасының кепілі. Әрбір азамат туған жерінің тазалығына бейжай қарамауы тиіс.

Қалдық мәселесі – өзекті проблема

Қазіргі таңда тұрмыстық қалдықтардың көбеюі үлкен экологиялық мәселеге айналып отыр.

Пластик бөтелкелер, полиэтилен пакеттер, тұрмыстық қалдықтар табиғатқа үлкен зиян келтіреді.

Пластик қалдықтар табиғатта жүздеген жылдар бойы шірімейді. Олар топырақты, суды ластап, жануарлар мен құстарға қауіп төндіреді. Сондықтан қалдықтарды қайта өңдеу мәселесіне ерекше көңіл бөлу қажет.

Көптеген дамыған елдерде қоқысты сұрыптау жүйесі жақсы жолға қойылған. Қазақстанда да бұл бағытта жұмыстар жүргізілуде. Арнайы қоқыс жәшіктері орнатылып, қайта өңдеу зауыттары іске қосылуда.

Әр адам тұрмыстық қалдықтарды азайтуға өз үлесін қоса алады. Мысалы:

- пластик пакеттердің орнына матадан жасалған сөмке қолдану;
- суды және электр қуатын үнемдеу;
- қоқысты арнайы орындарға та-

стау;

- т а б и ғ а т
а я с ы н д а
д е м а л ғ а н н а н
кейін қоқысты
жинап кету.

О с ы н д а й
қ а р а п а й м
әрекеттердің өзі қоршаған ортаны қорғауға үлкен көмегін тигізеді.

Су мен ауаның тазалығы

Су – тіршілік көзі. Адам сусыз өмір сүре алмайды. Сондықтан су ресурстарын қорғау – маңызды міндеттердің бірі.

Қазақстанда кейбір өңірлерде су тапшылығы мәселесі байқалады. Өзен-көлдердің тартылуы, судың ластануы халыққа үлкен қиындық туғызуда. Өнеркәсіп қалдықтары мен тұрмыстық қоқыстар су көздеріне түсіп, экологиялық жағдайды нашарлатуда.

Ауаның ластануы да өзекті мәселелердің бірі. Зауыт-фабрикалардан шығатын түтін, көліктерден бөлінетін газдар атмосфераны ластауда. Бұл адам денсаулығына кері әсер етеді.

Сондықтан экологиялық қауіпсіздікті сақтау үшін:

- өндіріс орындарында сүзгі жүйелерін орнату;
- қоғамдық көлікті дамыту;
- жасыл желектерді көбейту;
- су ресурстарын үнемдеу қажет.

Табиғатты қорғау – болашаққа қамқорлық

Бүгінгі ұрпақтың табиғатқа жасаған қарым-қатынасы келешек ұрпақтың өміріне тікелей әсер етеді.

Егер біз қоршаған ортаны қорғамасақ, болашақта экологиялық апаттарға тап болуымыз мүмкін.

Табиғатты қорғау – тек бір күндік шара емес. Бұл – үздіксіз жүргізілетін маңызды жұмыс. Әр адам өзінен бастап, айналасын таза ұстауға дағдылануы қажет.

Қазақ халқы табиғатты ерекше қастерлеген. «Бұлақ көрсең – көзің аш», «Атадан мал қалғанша, тал қалсын» деген нақыл сөздер соның дәлелі. Біз де ата-баба дәстүрін жалғастырып, табиғатты аялау мәдениетін болашақ ұрпаққа үйретуіміз керек.

Таза Қазақстан – баршамыздың ортақ мақсатымыз.

Қоршаған ортаны қорғау, табиғатты аялау, тазалық сақтау – әр азаматтың қасиетті борышы.

Туған жердің тазалығы – елдің абыройы мен болашағының кепілі. Егер әр адам өз ауласын, өз көшесін, өз қаласын таза ұстаса, еліміз де көркейе түседі.

Біз табиғатты бүгін қорғасақ, келешек ұрпаққа жарқын болашақ сыйлаймыз. Сондықтан табиғатты қорғауды өмір салтына айналдыруымыз қажет.

Таза табиғат – дені сау ұлттың кепілі. Ендеше, туған жерімізді аялайық, қорғайық және келер ұрпаққа таза күйінде аманат етейік! «Бізге – борыш, ұрпаққа – аманат» деген ұлы ұстанымды әрқашан жадымызда сақтайық.

Дара Дана

ПРОБАЦИЯ ЕСЕБІНДЕ ТҰРҒАН ЖАСТАР МЕН НЕЕТ САНАТЫНДАҒЫ ЖАСТАР АРАСЫНДА ШАҒЫН ФУТБОЛ



2026 жылдың 26 мамыр күні Ескелді ауданына қарасты Қарабұлақ ауылында жастар арасында салауатты өмір салтын насихаттау, достық қарым-қатынасты нығайту және бос уақытты тиімді ұйымдастыру мақсатында облыстық шағын футбол турнирі ұйымдастырылды.

Аталған жарысқа пробация есебінде тұрған жастар мен НЕЕТ санатындағы жастар қатысып, өзара бақ сынасты. Турнир барысында командалар жоғары дайындық деңгейін көрсетіп, тартысты әрі қызықты ойын өрнегін көрсетті.

Жарыс қорытындысы бойынша:

I орын – Көксу ауданы
II орын – Ескелді ауданы
III орын – Текелі қаласы иеленді.

Жеңімпаздар мен жүлдегерлер «Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-нің Ескелді аудандық филиалы атынан кубок, медаль, диплом және арнайы сыйлықтармен марапатталды.

Шараның басты мақсаты – жастарды спортқа баулу, белсенді өмір салтын қалыптастыру және достық қарым-қатынасты нығайту. Турнир жоғары деңгейде ұйымдастырылып, қатысушыларға ерекше әсер сыйлады.

Г.ОМАРОВА,
«Жетісу облысының бұқаралық спортты дамыту және спорттық іс-шараларды өткізу спорт клубы» КММ-сі Ескелді аудандық филиалының басшысы

ҒАРЫШ ТУРАЛЫ ҚЫЗЫҚТЫ ДЕРЕКТЕР

Ғарыш — адамзат үшін әлі толық зерттелмеген тылсым әлем. Онда миллиардтаған жұлдыздар, ғаламшарлар мен галактикалар бар. Ғарыш туралы көптеген қызықты деректер адамдарды таңғалдырып келеді.

Халықаралық ғарыш станциясы Жерді шамамен 90 минутта бір рет айналып шығады. Яғни ғарышкерлер тәулігіне 16 рет күннің шығуы мен батуын көреді.

Шолпан планетасындағы бір күн бір жылдан ұзақ. Оның өз осінен айналуы Күнді айналуынан баяу жүреді.

Ғарышта дыбыс естілмейді, себебі дыбыс таралу үшін ауа қажет

Марс планетасында ең биік жанартау бар. Ол — Олимп тауы, биіктігі шамамен 22 км.

Адам ғарышта жыласа, көз жасы төмен түспейді, бетіне жабысып қалады.

Салмақсыздық әсерінен ғарышкерлердің омыртқасы созылып, бойы 3–5 сантиметрге дейін ұзарады.

Айда жел де, жаңбыр да жоқ. Сондықтан ғарышкерлердің аяқ іздері миллиондаған жыл бойы сақталуы мүмкін.

Венера ғаламшары өз осінен өте баяу айналады. Ондағы бір күн 243 Жер күніне тең, ал бір жыл 225 күн ғана.

Вакуум жағдайында екі металл бөлшегі бір-біріне тиіп тұрса, өздігінен жабысып қалуы мүмкін.

Юпитердің көлемі соншалықты үлкен, оның ішіне 1300-ден астам Жер ғаламшары сыяды.

Табиғат туралы қызықты мәліметтер Бамбук өсімдігі бір тәулікте 90 сантиметрге дейін өсе алады.

Сегізаяқтың үш жүрегі болады.

Көк қит — жер бетіндегі ең ірі жануар. Оның жүрегі жеңіл көлік көлемінде.

Құмырсқалар өз дене салмағынан 20 есе ауыр затты көтере алады.

Пингвиндер бір-бірін дауысынан таниды.

Технология әлемінен

Алғашқы компьютер тышқаны ағаштан жасалған.

Әлемдегі алғашқы сайт әлі күнге дейін жұмыс істейді.

Бір адам орта есеппен күніне смартфонға 2 600 рет қарайды.

NASA ғалымдары ғарышта көкөніс өсіру тәжірибелерін жүргізіп келеді.

Адам ағзасы туралы

Адам миы шамамен 86 миллиард нейроннан тұрады.

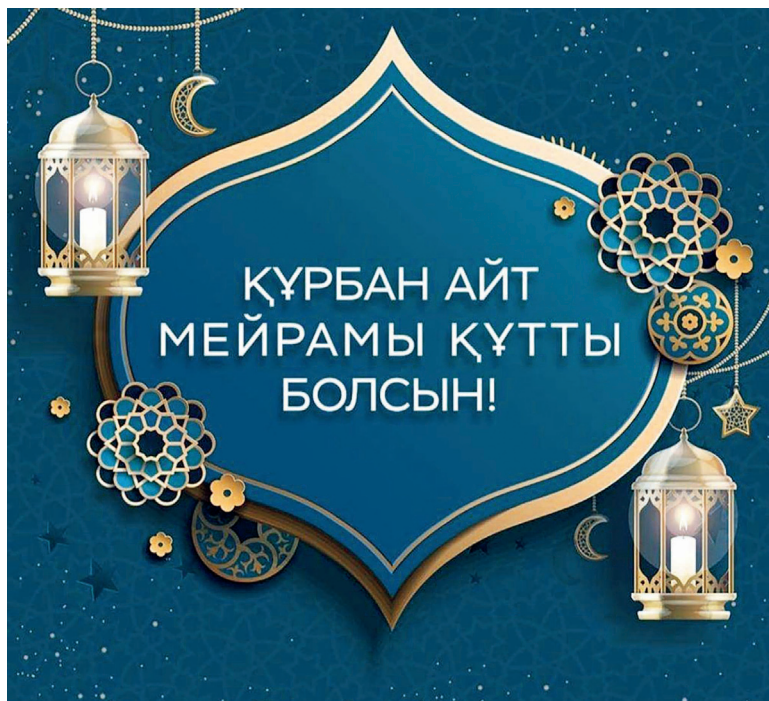
Күлген кезде адам ағзасында стресс азаяды.

Адамның сүйектері болаттан бірнеше есе берік.

Саусақ іздері секілді тілдің де өрнегі әр адамда ерекше болады.

Ғарыш – адамзат үшін шексіз құпия мен таңғажайып әлем. Ғалымдар күн сайын жаңа жаңалықтар ашып, ғарышты зерттеуді жалғастыруда. Болашақта адамзат басқа ғаламшарларда өмір сүріп, ғарыштың жаңа құпияларын ашуы әбден мүмкін.

ҚҰРБАН АЙТ – ҰЛЫҚ МЕЙРАМ!



Құрбан айт – мұсылмандардың ең қасиетті мерекесі. Ол «ораза айттан» кейін 70 күннен соң басталып, 3 күнге созылады. Бұл күндер Ұлы Меккеге қажылықпен аяқталады. Айт күндері Аллаға арнап құрбандық шалады, мал сояды (жылқыдан басқа). Бұл мұсылмандардың негізгі міндеттерінің бірі.[2]

Әрбір мұсылман Аллаһ разылығы үшін мүмкіндігі болса құрбан шалады, мал сояды (жылқы малынан басқасын). Алланың бұйыруы бойынша бірінші құрбандық Ыбырайым Пайғамбардың сүйікті баласы – Исмаил болуы керек болды. Не әкесі, не баласы қарсы болған жоқ. Аллаһ әкесі мен баласының өзіне берілгендігіне көз жеткізіп, оларды құрбандыққа шалған жұмақтан аспан түстес көк қошқарды түсіріп, оларға мейірім түсірді. Содан бері дәстүр жалғасын табуда. Оны орындау – әрбір мұсылманның міндеті. Құрбандыққа қой, ешкі, сиыр және түйе малын шалады. Басқа жануарлар қолданылмайды. Ауру, соқыр мал құрбандыққа шалынбайды.

Мұсылмандар үшін Құрбан айттың бірінші күні маңызды болып саналады. Бұл күні мешіттерде айт намазы оқылады. Айттың осы бірінші күнінде адамдар бір-бірін құттықтап, бір-бірінің үйінен дастарқаннан дәм татады, бұл күні әр мұсылманның үйінде дастарқан жайылады. Құрбан айтта бауырсақ, шелпек пісіру, дастарқан мәзірін дайындау үшін жұмыстан сұрану керек еді.

Құрбан айт күні ертерек тұрып, ғұсыл алып, таза киім киіп, хош иісті әтір сеуіп, көшеде жолыққан адамға ашық жүзбен қарау, құрбандық етімен ауыз ашу үшін намаздан алдын ештеңе жемей, намазға бара жатқанда тәкбір айту – хазіреті Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбарымыздың сүннеті. Алла Тағала әмірі мен пайғамбарлар сүннетін орындау Жаратушы Иеміздің ризашылығына септігіне, ақиретте сый-сияпатына кенелтеді. Сондықтан да айтқа ниеттеніп, дайындалушы немесе ынта-ықыласымен құрбандық шалушының Тәңірі мейіріміне бөленіп, о дүниеде жүзі жарық, мол сауапқа ие болары сөзсіз.

Қажылыққа барған тауап етушілер мен оған себепті жағдаймен бара алмағандарға айт күндері ортақ ғибадат – құрбандық шалу. Бұл – айтулы мерекенің ең маңызды амалы. Құрбандық деп құрбан айт күндерінде ғибадат ниетімен шалынатын малды айтады. Сондықтан бұл құрбандық шалу мерекесі, яғни Құрбан айт деп аталады.

Қасиетті Құран Кәрім және Ислам тарихы бойынша бұл мереке мен оның шежіресі сонау адамзаттың атасы Адам (ғ.с.) ата және дәстүрлі діндердің түп атасы Ибраһим (ғ.с.) мен оның ұлы Исмайыл (ғ.с.) пайғамбарлармен тығыз байланысты.

Құрбан айт күндері шариғат бойынша нисап мөлшеріндегі, яғни 85 грамм алтынға тең ақшасы бар, бас

бостандықтағы, ақыл-есі бүтін, жолсапарда емес мұсылманға кем-кетіксіз бір жастағы қойды немесе ешкіні немесе бір адамнан жеті адамға дейін ниеттерін біріктіріп, екі жастағы сиыр немесе бес жастағы түйені құрбандыққа шалу уәжіп.

Құрбандықтың уәжіпті қасиетті Құранда: «Раббың үшін (айт намазын) оқы, құрбандық шал», – деп бұйырылған. Ал өз Пайғамбарымыз (с.ғ.с.): «Кімде-кім мүмкіндігі бола тұра құрбандық шалмаса, біздің намаз оқитын жерімізге жақындарымыз!»

Құрбан айттың бірінші күні Құранда: «Раббың үшін (айт намазын) оқы, құрбандық шал», – деп бұйырылған. Ал өз Пайғамбарымыз (с.ғ.с.): «Кімде-кім мүмкіндігі бола тұра құрбандық шалмаса, біздің намаз оқитын жерімізге жақындарымыз!»

Құрбан айттың бірінші күні (Зилхидж-жаның 10-ыншы күні) таң атқаннан кейін Муздәлифәда таң намазы оқылады. Таң намазынан кейін Муздәлифә уақысы жасалады. Жерге жарық түскенге дейін дұға етіліп, тілек тіленеді. Сосын қажылар күн шықпай Минаға қарай бет алады. Минада шатырларға орналасқаннан кейін шайтанға тас лақтыру үшін Үлкен шайтанға (Ақаба жәмрасына) барады. Құрбан айттың бірінші күні Үлкен шайтан тасқа (Ақаба жәмрасына) жеті тас лақтырылады. Әр тасты: «Бисмиллаһи, Аллаһу әкбар, рағман лиш-шайтани уа хизбиһ!» деп айтып, лақтырады. Мағынасы: «Аллаһтың атымен! Аллаһ ұлы, шайтан және оған ергендер каламаса да». Алғашқы тас лақтырылғанда төлбия айту тоқтатылады. Үлкен шайтанға жеті тас лақтырғаннан кейін тәмааттуғ немесе қыран Қажылығын орындаушылар Харам аумағының кез келген жерінде мойындарына уәжіп құрбандарын шалады немесе басқа біреуді өкіл жасап шалдырады. Ифрад Қажылығын орындаушыларға құрбан шалулары уәжіп болмағандықтан нәпіл құрбан шалуларына болады.

Ифрад Қажылығын орындаушылар Үлкен шайтан тасқа (Ақаба жәмрасына) тас лақтырғаннан кейін, ал, тәмааттуғ және қыран Қ-ғын орындаушылар құрбандарын шалғай соң, шаштарын алғызып немесе қысқартып ихрамуан шығады. Ихрамда харам болған нәрселердің бәрі қайтадан халал болады. Тек қана әйелдерімен барғандар зиярат та-уабын жасағанға дейін жыныстық қатынас жасай алмайды.

Ихрамнан шыққаннан кейін, Меккеге барып, зиярат тауабы жасалады. Бұл тауап былай жасалады: Жақсылап дәрет алып, бар ықыласпен Мәсжидул-Харамға қарай зікір айтып, баяу жүріспен барады. Ер кісілер тауапты бастамас бұрын ридаларын (дененің үстіңгі жағына оралатын их-рам матасы) оң қолтықтарының астынан өткізіп, сол ықтарының үстінен тарта орайлы.

Тауапқа байланысты осы әзірліктерді істегеннен кейін «Аллаһым, мен сенің ризалығың үшін зиярат тауабын жасауды ниет еттім. Зиярат тауабын маған жеңіл ет және менен қабыл ал» – деп ниет етіп, Рукнул-Йәмани жағынан қара тастан қарсысына ба-

рады. Мүмкіндік болса, тәкбір және таһлил айтып, қара тасты сүйеді. Ал егер мүмкін болмаса, қолмен ишарат етіп, сәлемдеседі. Қара тастың орналасқан бұрышында тауаптың баста-латын жерін білдіретін қоңыр сызық бар. Міне, осы сызықтық тұсынан тауап басталады. Егер тауап бұл сызықтық яғни, қара тастың дәл қарсысынан емес кішкене алдыңғы жағынан басталынған жағдайда айналым толық болмай қалады. Қағбаны сол жағына алып, оң жағымен тауапты бастайды. Әр айналымның басында қара тасқа сәлем береді. Барлық айналымдар-да Рукнул-Йәмәни мен Рукнул-Хаж-рул-Әсуәдтің арасында мына дұға оқылады: «Раббәна әәтина фид-дүниәә хасанатан уа фил-әәхирати хасәна, уа қина а'азабәннар. Уа адхилнал-жәнната ма'ал-абрар, Иа А'азизу на Ғаффар. Иа раббал-а'аламин». Мағынасы: «Раббымыз бізге бұл дүниеде де, ақыретте де тек жақсылығыңды беріп, бізді от азабынан сақта! Бізді жақсы, игі құлдарыңмен бірге жәннатқа кіргіз. Уа, А'азиз, уа, аса кешірімді Ғаффар, уа, бүкіл әлемнің Раббысы».

Алғашқы үш айналымда ер кісілер адымдарын жиі-жиі алып ықтарын сілкіген бойда, жылдам-жылдам жүреді. Бұлай істеу «рәмәл» делінеді. Рәмәл істеу - сүннет, істелінбеген жағдайда тауаптың дұрыстығына зиян келтірмейді. Тауап аяқталғаннан кейін мүмкін болған жағдайда, Ибраһим мақамында, болмаса, мешіттің кез келген жерінде екі рәкат намаз оқып, дұға жасалады. Сосын зәмзәм суын ішеді. Егер арафа күнінен бұрын Қ. сағиі жасал-маған болса, зиярат тауабынан кейін жасалады. Зиярат тауабының құрбан аштың үшінші күні ақшам уақытына дейін жаса-луы Имам Әбу Ханифа бойынша - уәжіп, ал Имам Әбу Юсуф және Имам Мұхам-мед бойынша - сүннет. Жалпы Ханафи мазһабында бұл тауапты Құрбан айттың бірінші күні жасау - абзал. Зиярат тауабын жасаған соң Минаға қайта қайтып, шайтанға тас лақтыру күндерінің түн-дерін сол жерде өткізу Ханафи мазһабында - сүннет, ал басқа мазһабтарда - уәжіп.[3] Қазақстанда Құрбан айттың бірінші күні демалыс болып табылады.

Құрбан айттың екінші, үшінші және төртінші күндері

Құрбан айттың екінші, үшінші және төртінші күндері (Зилхиджаның 11, 12, 13-ші күндері) күн тас төбедей ауғаннан кейін бірінші - Кішкентай; екінші - Орта; Үшінші Үлкен шайтан тастарға жеті-жетіден тас лақтырады. Кішкентай және Орта шайтан тастарға тас лақтырып болғаннан кейін дұға жасалады. Үлкен шайтан тасқа тас лақтырған соң дұға жасамай, дереу ол жерден кетеді. Құрбан айттың екінші және үшінші күндері күн тас төбедей аумау шайтан тастарға тас лақтырмайды. Құрбан айттың төртінші күні шайтан тастарға тас лақтырмайды (бұл күні лақтыру абзал, бірақ уәжіп емес) төртінші күні таң атпай Миналан қайтулары шарт. Әйтпесе, төртінші күні де тас лақтырулары уәжіп боп қалады. Яғни, Минала қалғандар үш шайтан тастың әрқайсысы жеті-жетіден тас лақтырып, Меккеге қайтады. Миқат шекараларының сыртынан кел-гендер Меккеден шығар кезде қоштасу тауабын жасайды.

Бірақ одан да бұрын жасауларына болады. Егер бұрын жасалын қойса, Меккеден шығар кезде қайта жасау шарт емес. Қоштасу тауабын жасағаннан кейін Қағбаға барып, намаз оқып, нәпіл тауап жасауға болады. Мұндай жағдайда ең соңғы жасаған нәпіл тауабы -уадағ (қоштасу) тауабы деп есептеледі. Хайыз және нифас жағдайындағы әйелдер қоштасу (уадағ) тауабын жасамайды. Мәсжидул-Харамның есігіне дейін барып, Қағбамен қоштасып қайтады. Ибну Аббас бұл турасында «Әйел адам хайыз жағдайында болса, қоштасу (уадағ) тауабын жасамастан жолға шығуына рұқсат етілді» (Бухари, Хайыз, 27/Хаж, 144; Муслим, Хаж, 382 (1328),- деп риуаят еткен. Міне, осылайша Қ. амалдары тә-мамдалады.

wikipedia

БЕРЕГИТЕ ПРИРОДУ — БЕРЕГИТЕ БУДУЩЕЕ



Чистота окружающей среды является одной из важнейших составляющих благополучной жизни общества. Экологическое состояние природы напрямую влияет на здоровье людей, качество жизни и будущее следующих поколений. Сегодня вопросы охраны окружающей среды становятся особенно актуальными во всем мире. Загрязнение воздуха, воды, почвы, вырубка лесов и накопление бытовых отходов представляют серьезную угрозу для человечества.

Казахстан — страна с богатыми природными ресурсами, бескрайними степями, горами, озерами и лесами. Однако сохранение этой красоты требует большой ответственности со стороны государства и каждого гражданина. Именно поэтому идея «Чистого Казахстана» сегодня становится важной частью общественной жизни и государственной политики.

Чистый Казахстан — это не только чистые улицы и ухоженные дворы. Это экологическая культура, уважение к природе, забота о родной земле и осознание ответственности перед будущими поколениями. Каждый человек должен понимать, что сохранение природы начинается с простых повседневных поступков.

Природа играет огромную роль в жизни человека. Она обеспечивает нас воздухом, водой, пищей и природными ресурсами. Без чистой окружающей среды невозможно здоровье и полноценная жизнь общества.

С древних времен казахский народ бережно относился к природе. Наши предки уважали землю, воду и животных, считая природу священным даром. Народные пословицы и традиции всегда учили людей жить в гармонии с окружающим миром.

Однако в современном мире развитие промышленности, рост населения и технический прогресс привели к серьезным экологическим проблемам. Загрязнение воздуха, увеличение количества автомобилей, бытовые отходы и нерациональное использование природных ресурсов наносят огромный ущерб окружающей среде.

Сегодня человек обязан не только пользоваться природными богатствами, но и заботиться об их сохранении. Защита окружающей среды должна стать обязанностью каждого гражданина.

Экологические проблемы современности

В настоящее время человечество сталкивается с множеством экологических проблем. Одной из главных является загрязнение атмосферы. В крупных городах большое количество автомобилей и заводов приводит к ухудшению качества воздуха. Загрязненный воздух становится причиной различных заболеваний, особенно болезней дыхательной системы.

Не менее важной проблемой является загрязнение водных ресурсов.

Реки и озера загрязняются промышленными отходами, бытовым мусором и химическими веществами. Это приводит к ухудшению качества питьевой воды и гибели многих видов животных и растений.

Большую опасность представляют накопление бытовых отходов. Пластиковые бутылки, пакеты и другие виды мусора разлагаются сотни лет и загрязняют почву. Многие люди выбрасывают мусор в неположенных местах, не задумываясь о последствиях.

Также серьезной проблемой является вырубка лесов и уменьшение зеленых насаждений. Леса играют важную роль в очищении воздуха и сохранении экологического баланса. Поэтому защита лесов и озеленение городов имеют огромное значение.

Одной из наиболее острых экологических проблем является проблема мусора. С каждым годом количество бытовых отходов увеличивается. Особенно опасны пластиковые изделия, которые практически не разлагаются в природе.

Во многих странах мира активно внедряется система переработки отходов. Люди сортируют мусор, а перерабатывающие предприятия используют вторичное сырье для производства новых товаров.

В Казахстане также постепенно развивается культура сортировки мусора. Во дворах устанавливаются специальные контейнеры для пластика, бумаги и стекла. Однако для достижения хороших результатов необходимо участие каждого человека.

Каждый гражданин может внести вклад в защиту природы:

- не выбрасывать мусор в неположенных местах;
- использовать многоразовые сумки вместо пластиковых пакетов;
- экономить воду и электроэнергию;
- участвовать в экологических акциях;
- бережно относиться к растениям и животным.

Чистота начинается с каждого

Очень часто люди считают, что решение экологических проблем зависит только от государства. Однако чистота окружающей среды начинается с поведения каждого человека.

Если каждый гражданин будет соблюдать элементарные правила чистоты, экологическая ситуация значительно улучшится. Нужно приучать себя не мусорить, уважать труд других людей и заботиться о природе.

Важно помнить, что любовь к Родине начинается с любви к своему двору, улице, городу и природе родного края. Чистота — это показатель культуры и ответственности общества.

Роль молодёжи в защите природы Молодое поколение играет важную роль в формировании экологически ответственного общества. Именно молодёжи предстоит жить в будущем и решать экологические проблемы страны. Сегодня многие школьники и студенты активно участвуют в волонтерских движениях, экологических форумах и общественных инициативах.

Они организуют уборку территорий, проводят информационные кампании и призывают людей заботиться о природе. Очень важно поддерживать экологические инициативы молодёжи, создавать условия для реализации экологических проектов и повышать уровень экологического образования. Только совместными усилиями государства, общества и молодого поколения можно сохранить природу Казахстана для будущих поколений.

Чистый Казахстан — это наша общая цель и общая ответственность. Сохранение природы, защита окружающей среды и поддержание чистоты должны стать неотъемлемой частью жизни каждого человека.

Будущее страны зависит от того, насколько бережно мы относимся к природным богатствам сегодня. Если каждый гражданин будет заботиться о чистоте своего дома, двора, улицы и города, Казахстан станет ещё красивее и экологически безопаснее.

Природа — это бесценное богатство, которое мы обязаны сохранить для будущих поколений. Поэтому защита окружающей среды — не только обязанность государства, но и долг каждого человека.

Чистый Казахстан — это здоровая нация, красивая страна и светлое будущее. И только совместными усилиями мы сможем сохранить нашу природу и передать её потомкам в чистом и безопасном виде.

И.Иванова

БЖЗҚ-ҒА ҚАТЫСТЫ ӨЗЕКТІ СҰРАҚТАР

1. Ең төменгі жеткіліктілік шектерін (ТЖШ) қайта қарау және жаңа мөлшерлерін қабылдаудың мақсаты қандай?

ТЖШ есептеу әдістемесін қайта қараудың негізгі мақсаты – болашақтағы жинақтаушы зейнетақының жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету үшін қажетті ең төменгі зейнетақы жинақтарына қойылатын талаптарды күшейту, сондай-ақ салымшының зейнет жасындағы зейнетақы төлемдері есебінен кірісті алмастыру коэффициентін кезең-кезеңімен арттыру. Бұл ретте ең төменгі халықаралық стандарттар ескеріледі. Еске салсақ, Халықаралық еңбек ұйымы (ХЕҰ) талаптарына сәйкес, кірісті алмастыру коэффициенті кемінде 40% болуы тиіс.

Жаңа әдістеме бойынша ТЖШ мөлшерін есептеу нақты өмір жағдайлары және зейнетақымен қамсыздандырудың мақсатты параметрлеріне барынша жақындатылмақ. Бұл азаматтардың зейнет жасына жеткен кезде жеткілікті көлемде жинақсыз қалу қаупін азайтуға мүмкіндік береді.

2. Ең төменгі жеткіліктілік шектері қалай айқындалады? Қандай факторлар ескеріледі?

Өзгерістерге сәйкес, ТЖШ мөлшері болашақ зейнетақы төлемдерінің мақсатты көрсеткіштеріне сүйене отырып анықталады және әрбір салымшының жасына қарай ай сайынғы төлемдердің келтірілген құнын есептеу формуласы негізінде есептеледі.

Формула ұзақмерзімді демографиялық (ұлттық демографиялық кестелер) және қаржылық (кірістіліктің пайыздық мөлшерлемелері және төлемдерді индекстеу) факторларды қамтиды. Бұл тәсіл азаматтардың болашақ төлемдерінің тұрақтылығы мен болжамдылығын қамтамасыз етуге бағытталған.

Төлемдердің келтірілген құнын есептеу формуласы халықаралық тәжірибеде кеңінен қолданылады. Ол мақсатты төлемдерді қамтамасыз етуге қажетті жинақ көлемін айқындауға мүмкіндік береді және макроэкономикалық көрсеткіштер болжамының өзгеруіне тәуелділікті азайтады деп күтілуде.

Зейнетақы төлемдерінің ең төменгі мөлшеріне қойылатын талаптар әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштерге негізделеді. Атап айтқанда: жасына байланысты ең төменгі зейнетақы, ең төменгі жалақы мөлшері. Бұл көрсеткіштер жыл сайын республикалық бюджет туралы заңмен бекітіледі.

Сонымен қатар, зейнетақы жинақтарын тұрғын үй жағдайын жақсартуға немесе емделуге пайдалану мүмкіндігі қарастырылған кезде, зейнетақы шотында болашақтағы төлемдерді қамтамасыз етуге жеткілікті сома қалатыны міндетті түрде ескеріледі.

3. Қабылданып жатқан өзгерістер болашақтағы зейнетақы төлемдеріне қалай әсер етеді?

Қолданыстағы ТЖШ есептеу әдістемесіне сәйкес, егер салымшы зейнетақы жинақтарын шектен асқан сомасын пайдаланса, болашақта зейнетке шыққанда шамамен 50 мың теңге көлемінде ғана төлем алуы мүмкін. Бұл қазіргі күнкөріс деңгейіне (КД) шамалас көрсеткіш. Бұл ретте қазіргі Әдістемеде салымшы зейнет жасына дейін міндетті зейнетақы жарналарын тұрақты түрде төлей береді деген болжам қарастырылған. Алайда іс жүзінде жарналар тұрақты аударылмауы немесе мүлде төленбеуі мүмкін. Мұндай жағдайда қолданыстағы ТЖШ мөлшері күтілетін ең төменгі төлемдерді қамтамасыз ете алмайды. Соның салдарынан болашақтағы төлем көлемі күнкөріс минимумынан да төмен болуы ықтимал. Тіпті жарналар тұрақты төленіп, жаңақтар қолданыстағы ТЖШ деңгейінде сақталған күннің өзінде, шамамен 50 мың теңге мөлшеріндегі жинақтаушы зейнетақы қазіргі медиандық жалақының 15%-ына да жетпейді.

Анықтама үшін: Медиандық жалақы – бұл бүкіл ел үшін де, жекелеген аймақтар мен елді мекендер үшін де жалақыны есептеуге мүмкіндік беретін ел халқының кірістерін талдау үшін қолданылатын алғышарттардың бірі. Медиандық жалақы – бұл барлық жалақыны екі тең бөлікке бөлетін көрсеткіш: жұмысшылардың жартысы медианнан көп, ал екінші бөлігі бұл мәннен аз алады. Ол табыс жағдайын дәлірек көрсетеді. Алайда, ол әртүрлі факторлар, мысалы, экономикалық өсу, инфляция, еңбек нарығының жағдайы және саяси шешімдердің әсерінен өзгеруі мүмкін екенін ескеру қажет,

Жаңа қабылданатын ТЖШ әдістемесіне сәйкес, егер салымшы жинақтарының төменгі жеткіліктілік шегінен асатын бөлігін пайдаланса, болашақтағы зейнетақы төлемдерінің ең төменгі мөлшері медиандық жалақының шамамен 40%-ына жақындайды. Бұл ретте, жаңа Әдістемеде ТЖШ мөлшері болашақ жарналарға, көптеген макроэкономикалық көрсеткіштердің жыл сайынғы болжамды өзгерістеріне тәуелді болмайды. Есептеу ұзақмерзімді факторларға негізделеді. Олардың қатарында Біріккен Ұлттар Ұйымы ұлттық статистика негізінде тұрақты түрде жаңартып отыратын Қазақстан халқының демографиялық кестелері де бар. Соның нәтижесінде азаматтар үшін болашақ зейнетақы мөлшері анағұрлым болжамды болады әрі кезең-кезеңімен Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) елдерінің мақсатты көрсеткіштеріне жақындай түседі.

Өзгерістерге сәйкес, ТЖШ мөлшері салымшының жасына байланысты белгіленеді. Салымшының жасы ұлғайып, зейнеткерлік жасқа жақындаған сайын болашақтағы зейнетақы төлемдерінің мөлшеріне қойылатын талаптар да артады. Бұл азаматтардың зейнет жасына жеткен кезде халықаралық стандарттарға жақын деңгейдегі табыс алуына мүмкіндік беру мақсатында енгізіліп отыр.

Осылайша, жаңа модель ТЖШ есептеу жүйесін нақты жағдайларға және зейнетақымен қамсыздандырудың мақсатты параметрлеріне барынша жақындатып, азаматтардың зейнет жасына жеткен кезде жеткілікті жинақпен қалу қаупін төмендетеді.

5. Өзгерістер зейнетақы жинақтарын тұрғын үйге және емделуге пайдалану мүмкіндігіне қалай әсер етеді? Жинақты пайдалану қиындай ма?

ТЖШ мөлшерінің ұлғаюына байланысты, азаматтардың пайдалана алатын жинақ көлемі қысқаруы мүмкін. Себебі зейнетақы шотында сақталуы тиіс ең төменгі сома көлемі артады.

Сонымен бірге:

-зейнетақы жинақтарын тұрғын үй жағдайын жақсартуға және емделуге пайдалану тетіктері сақталады;

-тек ТЖШ-дан асатын қаражатты ғана пайдалануға болады;

-ТЖШ-ға қатысты шектеулер болашақта жеткілікті деңгейдегі зейнетақы жинақтары мен төлемдерін қамтамасыз етуге бағытталған.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ О ЕНПФ

1.Какова цель пересмотра и принятия новых порогов минимальной достаточности?

Цель пересмотра методики расчета ПМД – повышение требований к минимальной сумме пенсионных накоплений, необходимой для обеспечения адекватности будущей накопительной пенсии, поэтапный рост коэффициента замещения трудового дохода вкладчика за счет пенсионных выплат в пенсионном возрасте с учетом минимальных международных стандартов. Напомним, что согласно минимальным требованиям Международной органи-

зации труда (МОТ) коэффициент замещения дохода (КЗД) должен составлять не менее 40%.

Предполагается, что расчет ПМД по новой Методике будет более приближенным к реальным условиям и целевым параметрам пенсионного обеспечения и снизит риск того, что у гражданина к моменту выхода на пенсию окажется недостаточный объем накоплений.

2.Как будут определяться пороги минимальной достаточности? Какие факторы будут учитываться?

Согласно изменениям, размеры

ПМД будут определяться, исходя из целевых показателей будущих пенсионных выплат и рассчитываться для каждого возраста вкладчика по стандартной формуле расчета приведенной стоимости ежемесячных выплат.

Формула учитывает долгосрочные демографические (национальные демографические таблицы) и финансовые (процентные ставки доходности и индексации выплат) факторы для достижения стабильности и предсказуемости для граждан размера будущих выплат. Применение формулы приведенной стоимости выплат основано на международной практике расчета накоплений, необходимых для целевых выплат и ожидается, что результаты расчетов будут менее подвержены изменениям при текущем пересмотре прогноза макроэкономических параметров.Требования к минимальному размеру пенсионных выплат основаны на использовании социально-экономических показателей: минимальная пенсия по возрасту и минимальная заработная плата, ежегодно определяемых законом о республиканском бюджете.

Отметим, что при рассмотрении возможности изъятия средств (на жилье и лечение) будет оцениваться, остается ли на пенсионном счете сумма, достаточная для обеспечения будущих пенсионных выплат.

3.Как принимаемые изменения

QALQAN ПЛАТФОРМАСЫ ҚАЛАЙ ЖҰМЫС ІСТЕЙДІ?



Бұл туралы Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының Цифрлық даму орталығы басшысының орынбасары Гаухар Жанайдарова толығырақ баяндап берді.

- Qalqan – МӘМС жүйесіндегі медициналық қызметтерді есепке алу, тексеру және төлеу үдерістерін автоматтандыратын денсаулық сақтауды қаржыландырудың бірыңғай цифрлық жүйесі.

Платформаның басты мақсаты – МӘМС қаражатын пайдалану үдерісін ашық, тиімді әрі басқаруға ыңғайлы ету.

Пациенттер үшін қандай өзгерістер болады?

- қабылдауды QR-код арқылы растау

-медициналық қызметтердің цифрлық профилі -жедел өтініш жолдау мүмкіндігі

Сонымен қатар, Qalqan медициналық ақпараттық жүйелерді алмастырмайды және емдеу процесіне араласпайды. Платформа тек қорғалған мемлекеттік байланыс арналары арқылы қаржылық-талдамалық деректермен жұмыс істейді.

Qalqan — пациенттердің құқықтарын қорғауға және медициналық қызметтердің ашықтығын қамтамасыз етуге көмектесетін МӘМС жүйесінің цифрлық қалқаны.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры» КЕАҚ Жетісу облысы бойынша филиалы

повлияют на будущие пенсионные выплаты?

По действующей Методике определения ПМД, в случае изъятия пенсионных накоплений сверх порога, вкладчик в будущем при выходе на пенсию будет рассчитывать получать выплаты порядка 50 тыс. тенге, что соответствует лишь текущему уровню прожиточного минимума (ПМ). При этом в действующей Методике предполагается, что вкладчик после изъятия своих накоплений до уровня порога будет продолжать регулярно уплачивать обязательные пенсионные взносы (ОПВ) вплоть до наступления пенсионного возраста. Однако, в действительности, если новые взносы будут уплачиваться нерегулярно или их не будет, то, соответственно, действующие размеры ПМД не обеспечат ожидаемые минимальные выплаты. Таким образом, в будущем у такого вкладчика размер выплаты будет ниже размера ПМ. Кроме того, даже в случае регулярной уплаты взносов и обеспечения минимальных накоплений на уровне действующих размеров ПМД, при достижении пенсионного возраста размер накопительной пенсии на уровне 50 тыс. тенге обеспечит менее 15% от текущего размера медианной заработной платы.

Для справки: Медианная заработная плата - это один из критериев, которые используются при анализе доходов населения страны, позволяющий осуществить расчет зарплаты как для всей страны, так и для отдельных регионов и населенных пунктов. Медианная зарплата – это показатель, который делит все заработные платы на две равные части: половина работников получают больше медианы, а вторая часть – меньше этого значения. Она показывает ситуацию с доходами более точно. Однако надо учитывать, что она может меняться под воздействием различных факторов, например, в зависимости от экономического роста, инфляции, конъюнктуры рынка труда и политических решений.

По принимаемой Методике определения ПМД, в случае изъятия пенсионных накоплений сверх порога, вкладчик в будущем при выходе на пенсию будет получать выплаты, минимальный раз-

мер которых будет приближен к уровню, составляющему 40% от размера медианной заработной платы. При этом в принимаемой Методике размеры порогов уже не будут зависеть от будущих взносов и от ежегодных прогнозных изменений многих макроэкономических показателей. Величины ПМД будут определяться на основе долгосрочных факторов, включая демографические таблицы населения Казахстана, регулярно обновляемые Организацией объединенных наций (ООН) с учетом национальной статистики. Соответственно, размеры будущей пенсии будут предсказуемы для граждан и поэтапно приближаться к целевым показателям стран ОЭСР – Организации экономического сотрудничества и развития.

Согласно изменениям, размеры порогов будут зависеть от возраста вкладчика. Чем старше вкладчик и его возраст ближе к пенсионному возрасту, тем выше требования к размеру будущей пенсионной выплаты, чтобы при достижении пенсионного возраста граждане могли получать доход на уровне, близком к международным стандартам.

Таким образом, новая модель делает расчет ПМД приближенным к реальным условиям и целевым параметрам пенсионного обеспечения и снижает риск того, что у гражданина к моменту выхода на пенсию окажется недостаточный объем накоплений.

5.Как изменения повлияют на возможность использования пенсионных накоплений на жилье и лечение? Станет ли доступ к изъятию более ограниченным?

С учетом повышения величин ПМД объем накоплений, доступных для изъятия, может сократиться, поскольку увеличивается минимальная сумма, которая должна оставаться на пенсионном счете.

При этом:

-действующие механизмы использования пенсионных накоплений на улучшение жилищных условий и оплату лечения сохраняются;

-изъятию доступны только накопления, превышающие ПМД;

-ограничения, связанные с ПМД, направлены на обеспечение достаточного уровня пенсионных накоплений и выплат в будущем.



ҚҰРМЕТТІ ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНЫҢ ТҰРҒЫНДАРЫ МЕН ҚОНАҚТАРЫ!!!

18 МАМАҒЫНДА БАСТАП
8 МАУСЫМҒА ДЕЙІН
ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНЫҢ
АУМАҒЫНДА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АҚЦИЯ

«ОТБАСЫНДАҒЫ
ЗОРЛЫҚ-
ЗОМБЫЛЫҚСЫЗ —
ҚАЗАҚСТАН»

Отбасы — қауіпсіздік, құрмет пен
сыйы арна!

АКЦИЯНЫҢ БАСТЫ МАҚСАТЫ

Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықты алдын алу, әйелдер мен балалардың құқықтарын қорғау, отбасылық қатынастарды нығайту және қоғамда ғаз келген қатынастар мен агрессияға тежеушілік қалыптастыру.

АКЦИЯ АКСЫНДА ПОЛИЦИЯ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТТЕРІ:

Құқықбұзғыштарды ұстау

Үйдегі аралас шығару

Жансыздықтарды елестіру

Мәселелерді шешу

Азаматтарға құқықтар мен бағдар

Егер сізге отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтың белгілері белгіленсе, дереу полицияға хабарлаңыз. Қолдау және қолдаушылармен қолдау.

Егер сізге отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтың белгілері белгіленсе, дереу полицияға хабарлаңыз. Қолдау және қолдаушылармен қолдау.

102

Ішкі істер министрі Мемлекет басшысының «Заң мен тәртіп» қағидасын жүзеге асыру мақсатында былғғы 2026 жылды «Қауіпсіз балалық шақтың кепілі - жылы» деп жариялады.

Осыған орай және 1 маусым халықаралық балаларды қорғау күніне орайластырылған іс-шаралар шеңберінде сондай-ақ Ішкі істер министрлігінің 2026-2027 жылдарға арналған отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимылдың тиімділігін арттыру бойынша іс-қимыл Жоспарының 5.1. тармағына сәйкес ағымдағы жылғы 18 мамыр мен 8 маусым аралығында республика аумағында тұрмыстық зорлық-зомбылықтың куәгерлері – балаларды қолдап-қорғау механизмдерін жандандыруға бағытталған «Отбасында зорлық-зомбылықсыз Қазақстан» атты ауқымды акциясы өткізілуде екенін хабарлаймыз.

Акцияның мақсаты - отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылыққа мүлдем төзбеушілікті қалыптастыру, полицияның имиджін арттыру және ведомствоаралық өзара іс-қимылды кеңейту, сондай-ақ қоғамның назарын отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылық проблемасына аудару, сыйластық қағидаттарын насихаттау, отбасында бір-біріне көмек көрсету қағидатын және ішкі істер органдарына қоғамдық сенімді нығайту болып табылады.

Акция шеңберінде отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтың куәгер-балаларын қорғауға және қолдауға ерекше назар аударылады, өйткені олар уақтылы көмекке, ведомствоаралық сүйемелдеуге және мемлекет тарапынан әрекет етудің тиімді тетіктеріне аса мұқтаж ең осал санат болып табылады.

ТҰРМЫСТАҒЫ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ

Электр жарығынан және тұрмыстық электр жылытқыш қондырғылардан болатын өрттердің алдын алу.

Электрден болатын өрттердің негізгі себебі - ол қысқа тұйықталу, желінің шамадан тыс жүктелуі. Осындай болмау үшін электр сымдарын жөн жағдайда ұстау керек, ал қысқа тұйықталудан және желінің торда шамадан тыс жүктелуінен (бірнеше электрқондырғыларды бірден қосу) болатын өрттердің алдын алу үшін тарату қалқаншада міндетті түрде заводта жасалған сақтандырғыштар болу қажет.

Егер электр желісіне жуан сымнан қолдан жасалған сақтандырғышты (“жучок”) қосса, онда қысқа тұйықталу кезінде ол ерімейді. Олай болса, “қорғанысы” істемейді және желі тоқтың астында қалады.

Осындай жағдайда сымдар ерігенше қызады, оқшаулауы тұтанады, от айналадағы жанғыш заттарға таралып, өрт басталады.

Сондықтан әрқашанда тек заводта жасалған сақтандырғыштарды қолдану қажет. Қысқа тұйықталу электрсымда да болу мүмкін. Сондықтан ол жөн жағдайда болу керек.

Өрт электр шамынан да болуы мүмкін, оның вольфрам сымы қызған кезде көп жылу шығарады. Өрт болмау үшін электршамдар қағаз және мата абажурларға тимеу қажет. Өрттер заводта жасалған тұрмыстық электрқондырғыларынан да жиі болады. Егер электр желісіне бірнеше осындай қондырғыларды бірден қосса, онда ол электрсымдарының шамадан тыс жүктелуіне және қызуына мүмкіндік береді. Оқшаулау тұтанып, от сым арқылы өртүрлі заттарға таралады.

Егер дұрыс қолданбаса, өрт тек бір ғана электржылытқыш қондырғысынан (үтік, шөйнек, жылытқыш, т.б.) да пайда болуы мүмкін.

Сондықтан желіге қосылған қондырғыларды қараусыз қалдыруға болмайды және олардың қарауын кішкентай балаларға тапсыруға болмайды. Қондырғыны жанғыш заттардың үстіне қоюға болмайды, сонымен қатар перделер, ағаш қалқа және тағыда басқа оңай жанғыш заттардың қасында қосуға болмайды.

Отты абайсыз қолданудан болатын (шылым шегу, алаулар, шырақтар, пілтелер, көмір, күл, т.б.) өрттердің қалай алдын алу.

Шылым шегуден және ашық оттан болатын өрттердің оңай алдын алуға болады. Тек қана әр тұрғын өртке қарсы тәртіпті сақтау керек және ұқыпсыздық неге әкеп соқтыратынын білу керек. Төсекте жатып шылым шегуге болмайды, өйткені ұйықтап қалып, жанып жатқан темекіден төсек орын жанып, өрт шығу қаупі тууы мүмкін. Кейбір азаматтар қораларға, қоймаларға, шатырға кірген кезде шырақ жағады. Ашық отты пайдалану ерекше сақтықты етеді. Оны ұмытпау керек, өртке қарсы тәртіптің барлық ережелерін қатаң түрде сақтау керек.

КӨЛІКТЕГІ ӨРТТІҢ АЛДЫН АЛУ – БАСТЫ МІНДЕТ

Бүгінгі таңда әр адамның дерлік жеке көлігі бар. Алайда автомобильдің жоғары қауіптілік көзі екенін ұмытпау қажет. Қазіргі заманғы көліктер өртке төзімді емес және бірнеше минут ішінде толықтай жанып кетуі мүмкін.

Автомобиль – техникалық жағынан күрделі көлік құралы. Оның құрамында механикалық бөлшектермен қатар көптеген электрондық жүйелер мен электр сымдары бар. Сондықтан көлікте өрттің шығу себептері өте көп. Көп жағдайда өрттің туындауына адам факторы себеп болады.

Көліктегі өрттің негізгі себептері:

1. Өндіруші ақауы
- Бұл сирек кездескенімен, мұндай жағдайлар орын алады. Кейде зауыттық ақаулар салдарынан автомобильдердің белгілі бір партиялары кері қайтарылып, ақаулары жойылғанға дейін өндірістен алынады.
2. Техникалық бақылаудың болмауы
- Көлік иесінің автомобильдің техникалық жағдайын уақытылы тексермеуі, техникалық қызмет көрсетуді кешіктіруі өрттің туындауына әкелуі мүмкін.
3. Қозғалтқыштың қызып кетуі
- Қозғалтқыштың шамадан тыс қызуы өрт қаупін арттырады. Қозғалтқыш бөлігінде жанғыш майлар мен электр сымдарының болуы тұтануға себеп болуы мүмкін.
4. Электр жүйесіндегі ақаулар
- Автокөліктегі электр сымдарының қысқа тұйықталуы немесе басқа да электр жүйесіндегі ақаулар – өрттің ең жиі кездесетін себептерінің бірі.
5. Жол-көлік оқиғалары
- Кедергіге немесе басқа көлікке соқтығысқан кезде жанармай жүйесі зақымдалып, ұшқын пайда болуы мүмкін. Бұл өрттің шығуына қолайлы жағдай туғызады.
6. Қасақана өртеу
- Кей жағдайларда өрттің шығуына үшінші тұлғалардың қасақана әрекеті себеп болады.
7. Жанғыш сұйықтықтардың ағуы
- Автомобильде тек бензин мен дизель отыны ғана емес, қозғалтқыш майы, трансмиссия сұйықтықтары сияқты жанғыш заттар да болады. Жүйелердің біріндегі ақау қауіпті жағдайға әкелуі мүмкін.
8. Жанармай жүйесінің ақауы
- Жанармай жүйесіндегі ақаулар мен бензиннің булануы өрттің ең жиі кездесетін себептерінің бірі болып табылады. Мұндай жағдайда кішкентай ғана ұшқынның өзі өрттің тұтануына жеткілікті. Өрттің алдын алу үшін:
- Көлікке уақытылы техникалық қызмет көрсету;
- Электр жүйесінің жарамдылығын бақылау;
- Жанармай жүйесін үнемі тексеру;
- Автомобильде өрт сөндіргіш құралын сақтау;
- Қауіпсіздік ережелерін сақтау қажет.

Өрт қауіпсіздігі – әр жүргізушінің басты міндеті!

ҚАДІРЛІ ЖАМААҒАТ! АРДАҚТЫ АҒАЙЫН!



Баршаңызды адамзат баласын ізгілікке, мейірім мен бауырмалдыққа үндейтін қасиетті Құрбан айт мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Құрбан айт – мұсылман үмбетінің ынтымағы мен бірлігін арттыратын, жүректерге иман нұрын себетін ұлық мейрам. Бұл күндері халқымыз ата-баба дәстүрін жаңғыртып, мұқтаж жандарға қол ұшын созып, ағайын-туыспен арадағы сыйластықты нығайтады. Құрбан шалу арқылы Алла Тағалаға жақындап, шүкіршілік пен сабырдың, кеңпейілділік пен жанашырлықтың үлгісін көрсетеміз.

Қасиетті айт мерекесі – тапұлық пен берекенің, кешірім мен мейірімнің мерекесі. Осындай рухани маңызы зор күндерде жасаған барша ізгі амалдарымыз, дұға-тілектеріміз қабыл болғай. Әр шаңыраққа амандық, бақ-береке, ырыс пен ынтымақ тілеймін.

Алла Тағала еліміздің тыныштығын, жұртымыздың бірлігін нығайтып, әр отбасына қуаныш пен шаттық нәсіп етсін. Құрбандықтарыңыз, дұға-тілектеріңіз қабыл болып, дендеріңізге саулық, істеріңізге береке берсін!

Қасиетті Құрбан айт мерекесі құтты болсын!
Айт қабыл болсын!

Архынов Айдос Көкенұлы,
Ескелді ауданының бас имамы

МОНОПОЛИЯҒА ҚАРСЫ ОРГАННЫҢ НҰСҚАМАСЫ ОРЫНДАЛДЫ

Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігінің Жетісу облысы бойынша департаменті Мемлекеттік кәсіпорындардың қызметіне мониторинг жүргізді.

Мониторинг қорытындысы бойынша «Жетісу облысы білім басқармасының Талдықорған қаласы бойынша білім бөлімі» ММ «Құрама үлгідегі №1 ясли-бақшасы», «Құрама үлгідегі №2 ясли-бақшасы», «№3 «Балбөбек» сәбилер балабақшасы», «№4 ясли-бақшасы», «№5 Ясли-бақшасы» мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорындардың жарғылық қызмет түрлері Қазақстан Республикасы Үкіметінің 28.12.2015 жылғы №1095 Қаулысына сәйкес келмейді, бұл Қазақстан Республикасының бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнамасының талаптарын бұзады.

Осыған байланысты Департамент анықталған бұзушылықтарды жою жөнінде нұсқамалар шығарды. Қазіргі уақытта нұсқамалар толық көлемде орындалды.

ИСПОЛНЕНЫ ПРЕДПИСАНИЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ОРГАНА В ОБЛАСТИ ЖЕТИСУ

Департаментом Агентства по защите и развитию конкуренции Республики Казахстан по области Жетісу проведен мониторинг деятельности государственных предприятий.

По итогам мониторинга установлено несоответствие уставных видов деятельности государственного коммунального казенного предприятия «Ясли-сад №1 комбинированного типа», «Ясли-сад №2 комбинированного типа», «Ясли-сад №3 «Балбөбек», «Ясли-сад №4», «Ясли-сад №5» ГУ Отдел образования по городу Талдықорған Управления образования области Жетісу» требованиям постановления Правительства Республики Казахстан от 28 декабря 2015 года № 1095, что является нарушением законодательства в сфере защиты конкуренции.

Департаментом вынесены предписания об устранении нарушений. На сегодняшний день предписания исполнены в полном объеме.

Меншік иесі: «ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС директор - бас редактор Инкар Ерболқызы НҰРСҰЛТАНОВА. Редакцияның телефоны 3-19-15	Газет қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет жұма күні шығады.	Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген. Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.	Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. Газет «Гамма-принт» Республикалық полиграфиялық баспа кешені» ЖШС-ның баспаханасында басылады. Баспаханың мекен-жайы: 050061, Алматы қаласы, Райымбека көшесі, 369-үй	Редакция мекенжайы: индекс 040500 Қарабұлақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй.	Осы шығарылымның таралымы 1900 Тираж 1900 Тапсырыс 717 Көлемі 2 баспа табақ.	Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді. Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции. Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ
---	---	---	--	--	--	--